

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónap 2 korona.
 —
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.
 —
 HIRDETÉSEK:
 4-hasabos petit por egyszer 20 fill.
 minden uoverkezéskor 16 fill.
 Nyitási ára 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában
 TELEFON-SZÁM: 57

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvevő
 Társaság.
 József Mihály-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, július 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérclik: Városi muzeum Aradon.
- Rosenberg Lipót jubileuma.
- A golyák alkonya.
- A klátkozott Hollakl.
- Szereltem a sáncokban.
- Égő motoros.
- Kállay nem megy.
- Munkástelep Aradon.
- Ellopott katonai titkok.
- Nincs szövetség a nemzetiségek és a horvátok között.
- Egy berámázott cikk és egy botrány.
- Négyszeres rablógyilkosság.
- Becsületügy eljárás egy aradi huszárfőhadnagy ellen.

Városi muzeum Aradon.

Arad, július 20.

Életrevaló eszméknek bizonyára nem megöleje az, hogy a holt évadban születnek. Sőt a komoly munkára, az alkotásra a nyár alkalmasabbnak látszik, mint a politikától, eseményektől és izgalmaktól pezsgő évszakok. A mikor a parlament, vagy egy-egy botrány minden érdeklődést leköt, az ember hasztalan hívja a társadalom közreműködését valamely komoly, de talán kevésbé szórakoztató ügyhöz. Az az idő legfőleg arra való, hogy az ilyen alkotásokat ünnepiesen fölavassuk.

A pihenés idejében, a közélet vakációjában talán nem vesz el az a szó, a melyet Arad egy új intézményének megvalósítására ejtünk. Az a célja e soroknak, *létesítsenek Aradon városi muzeumot.*

Olyat, a mely Arad egész történelmi, gazdasági és kulturális múltját összefogja, bemutatja.

A *muzeum* szó nem a legnépszerűbb nálunk. A tudományos gyűjteményeket illetik ezzel a fogalommal, amely többnyire idegen a laikusoknak. De a nem tudományos muzeumok se vonzzák a magyar közönség érdeklődését. Az utazó, ha valamely városba megy, rohanást végignézi az illető város muzeumát. A bennlakó egész életén át nem téved oda.

Ez esetben azonban másféle muzeumról van szó. Ez a muzeum Aradnak élő, az irástudatlannak is beszélő történelme. S ezt a történelmet édes-kevesen ismerik az aradiak közül. Ketten irták meg újabban Arad történelmét. Lakatos Ottó, a tudós minorita áldozárpap, az egykori aradi cenzor; azután Márki Sándor, a kolozsvári egyetemi professzor, Arad monografiájának keretében. Mindakettő megbecsülhetetlen, jelentős munka, de egyik sincsen közkezen az aradiak között. Innét van, hogy az újságok hasábjain, de a városi közgyűlések vitáin is részint a legvaskosabb tévedések esnek meg Arad múltjáról, részint rég megirt és elmondott adatokat hoznak föl újság gyanánt.

Arad története: ez csak minden aradi ember lelkéhez közel áll? A városi muzeum jobban hozzáférhetően, világosabban beszélőn mondja ezt el, mint a könyvek. A könyvek olvasásához napok kellenek, a muzeum pedig percek alatt beszél a szá-

zadokról. Ez a kulturális jelentősége a muzeumnak.

De van annak egy másik hivatása. A múlt megbecsülése Arad város, mint a legtöbb magyar vidéki központ, a legutóbbi évtizedek alatt hatalmas átalakuláson ment át. S mire az új köntöst fölvetjük, nem maradt semmi, a mi a múlt emlékeit őrizze. Hiszen alig van fotografiánk arról a házról, azokról a termekről, amelyekben a szabadságharc országgyűlése Aradon utolsó üléseit tartotta!

A szabadságharc történetét kihasítva is — amelyről az ereklyemuzeum kincsei szólnak, — alig van város Magyarországon, amelynek olyan nagy, érdekes, színes múltja lenne, mint Aradnak. Város, amely történetét az aradi országgyűlésig vissza tudja vezetni, amely a kuruc harcok egyik középpontja volt, amelyet az egykori gránic őrvárak alkottak, amelynek egyik része átélte a Hóra- és Kloska lázadást; ennek történetét nemcsak a lokálpatriotizmus teszi érdekessé, de az idegenek is vonzó lehet. Ezen eseményeknek talán ma megvannak emlékei, írott hagyományai, ereklyéi; de ha azokat össze nem gyűjtik, ha azokat a szorgos kutatás elő nem keresi, azok rövidesen elfognak kallódni, a minthogy nagy részük eddig is pusztulásba ment.

Az aradi kulturpalota, amely néhány esztendő múlva, a kevésbé vérmes remények szerint is föl fog épülni, méltó és

A hétről.

Fölfedezem a várost.

I. A hatos kapu.

A mikor mindenki előled
 A tengerek mellé oson,
 Akkor szeretlek én leginkább,
 Én girbe-gurba városom.
 Mialatt az előkelőket
 A közgyűlés se fogja itt.
 Én akkor megyek fölfedezni
 Megannyi rejtett bájaid.
 Minálunk van s mégis azokról
 A fél város aligha tud.
 S ilyen időbe keresem föl
 A hatos kaput.

Építetté a büszke várat
 Királynő: Mária Teréz;
 Meghagyta: legyen hat kapuja,
 Kapun kilincse sárgaréz.
 Öt kapunak nagy hadi célja,
 Jelentős hivatása van:
 Azokon várja mind a silbak
 Az ellent unos-untalan.
 S a nagy királynő meg nem írta,
 Hogy az az egy mi sorsra jut,

Hogy valójában mire szánta
 A hatos kaput?

Titokként őrizi ezt a tájat
 A vén katona-félsziget,
 És a mi titkot terem a város,
 Az mind e hely felé siet.
 Virágos, lomb-árnyazta tája
 Titokra, bűnre lázító;
 Itt szegi meg a hosszú bőjtöt
 Az ingatag hitű zsidó;
 Az első, tiltott cigaretten
 Itt kapni rajt a kis fiut, —
 Hej, mennyi bünnel szennyezik be
 A hatos kaput!

Ki szégyeli, hogy nem nyaralhat,
 Egész napon itt ógyeleg,
 A nyaralás, parancs, hiába,
 Ha még annyira sincs meleg.
 S ily hely a csókra vágyó szívek
 Találkozója ne legyen?
 A lányvásár, a csók cseréje
 Gajrán különbül nem megyen.
 Felejt az agglegényi undort
 És szalmaözeveg-hordta bút,
 Ki bucsujárón látogatja
 A hatos kaput.

... Közgyűlést tartana a város,
 De nem megy olyan könnyen az;
 Urak, hát senki, senki sincsen
 Ki Westinghousért jön, s szavaz?
 Máskor a sok városatyának
 A torony alján szűk a hely,
 És most — vagy a meleg miatt tán? —
 Még nyolcvan se jöttek el?
 Elrejtözték... bizony ez egyszer
 Oly kényelmetlen ez az út, —
 És négytől este hétig őrzék
 A hatos kaput.

Ha majd a jövő Aradnak
 Kicsi lesz a mai határ, —
 Kaszárnyát kap a háziezred
 S csákány alá kerül a vár;
 Helyére paloták kerülnek,
 A börtönök helyébe bolt,
 Maradjon meg örök időnkig
 A várból ez a tarka folt.
 És nézze illő kegyelettel
 A fővárossá nőtt Arad,
 A város egyetlen kapuját,
 Mely kapupénztől szűz maradt.

Forgács.

kellő helyet fog adni a szabadságharcí ereklyemuzeumnak. A városi muzeum kiegészítője lesz az előbbinek. Aradnak annyival könnyebb a kettőt együvé hozni, mert szabadságharcí ereklyemuzeum is Aradváros tulajdona lesz.

A muzeum anyagának gyűjtését azonban már most meg kell kezdeni. A város tulajdonában már most is több tárgy van, amely a muzeumba való, s amely a tanácstermekben, a levéltárakban értéktelen, hideg tárgy marad. Ilyen a város egykori pénzesládája, régi térképe, emlékérméi, régi okmányai; ide valók az aradi céhek életére, multjára vonatkozó tárgyak, irások; Arad legrégebb épületeinek, emlékeinek mása. Vajjon nem kár, hogy az ótmető mindenestül elpusztult, anélkül, hogy néhány fényképfelvételben az utókor számára annak külsejét megőrizték volna?

Rövid újságokban nem lehet kifejezni, hogy mennyi minden kívánkozik a városi muzeumnak keretébe. A mezővárosból kamarai várossá s utóbb szabad királyi várossá lett Arad közigazgatásának, iparának, kereskedelmének, irodalmának, művészetének, külső fejlődésének minden nevezetesebb, fenmaradt emléke. Minden, a mi elmondja: miből lettünk, s a mi megértetheti velünk, hogy mivé lehetünk.

Igaz, hogy Budapest is csak tavaly hozta tető alá a székesfővárosi muzeumot, de ez bizonyára nem jelenti azt, hogy mi még ráérünk vele. A kenyér, az anyagi gyarapodás és a pótlódó gondjai között bizonyára az ilyen ügyeknek is szentelhet egy kis fáradságot a város; hiszen az ilyenek, a melyek a mult megbecsülését jelentik, ép úgy hozzájárulnak a város tekintélyének emeléséhez, akár, hogy példát mondjunk tiz új aszfaltozott utca. +

TÁVIRATOK.

A johannesburgi bányász-sztrájk.

Johannesburg, jul. 20. A sztrájk vezetői között véleményeltérések vannak. Ugy látszik, kompromisszum fog létrejönni, amelynek alapján több bányákban befejezik a sztrájkot.

A herceg balesete és még valami.

Irta: Sz. Szigethy Vilmos.

Az angol herceg balesete hamarosan szárnyra kelt és villámgyorsan járta be az egész vidéket. Az előkelő főúr, akit a baj a Győri grófok vadászatán ért utol, általános részvét tárgya volt, de nem menekülhetett meg a rossz nyelvektől sem. Egyesek tudni vélték, hogy a grófné szép szeméi csalogatják Magyarországra és hitvány rókákra vadászik ő, akinek módjában áll bebarangolni az egész világot és olyan területet keresni magának, a melyhez az egyszerű halandó legföljebb csak álmban jut.

Az egyik verzió szerint a golyó keresztül fúródott a szívében és azonnal megölte. A másik arról tudott, hogy mind a két puskacsó söréte a gyomrába szaladt. Eredetileg az történt, hogy egy lehajló ág, amint el akarta magától háritani, visszacsapódott és megsértette szemegolyóját. Érzékeny volt a sérülés, vérzéssel járt, de a herceg saját lábán tette meg az utat a kocsijáig és egyszerűen leintette a sajnálkozókat.

Győri gróf rémült meg leginkább, az előzékeny házigazda aggodásával intézkedve. Két orosz trapperét fogatta a hintóba, úgy küldte a komornyikját a városba.

— Azonnal hozd ki az öreg Kovácsot. Nélküle ne téj vissza, akármerre van, de terepséd elő. El fogod mondani, hogy micsoda baleset történt, hátha műszerekre is lesz szükség.

A második óra a közepe felé haladt csak,

Rosenberg Lipót nyugalomban

Az izr. hitközség főjegyzője visszavonul.

Egy munkás élet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20

Az aradi izr. hitközség felszázados történetének irányítója és vezérlő lelke, Rosenberg Lipót főjegyző ötvenkilenc éves hivataloskodása után most nyugalomba vonult.

A szabadságharc véres napjainak, a február 8-iki utcai harcok egyik vértanúja volt Rosenberg Károly, az izr. hitközségnek akkori főjegyzője, akit a városba betört szerbek kegyetlenül megöltek. Harminc évig vezette e nagytudású férfiú az aradi hitközséget s mint hűséges munkatársa Chorin Áronnak, a nagyhirű főrabbinak, vele együtt európai hírnévre emelte az aradi hitközséget. Alig volt 18 éves a vértanu halált szenvedett főjegyző Lipót nevű fia, amikor a hitközség akkori előjárósága őt atyja utódává kinevezte és most, közel hatvan éves hivatalnokoskodása után a hitközség történetének lapjai az ő nevét, az ő működését, az ő folyton reformáló ténykedését hirdetik.

A hazai zsidóság benne egyik kiváló vezérférfiát tiszteli és az igaz érdem méltánylása nyilvánult meg, amikor hivataloskodása 30-ik évében ő felsége a koronás arany érdemkeresztel kitüntette.

Az aradi izr. hitközség képviselő testülete legutóbbi közgyűlésén foglalkozott Rosenberg Lipótnak nyugdíjaztatás iránti kérvényével. A hitközség sajnálattal bár, de helyt adott a kérvénynek és egyben egyhangulag elhatározta, hogy a főjegyző kiváló érdemeit az életfogytig tartó teljes fizetés megbagyasásával honorálja.

Az izr. hitközségek legfelsőbb hatósága, az országos iroda Rosenberg főjegyző nyugdíjaztatásáról értesülve, a következő átiratot intézte a főjegyzőhöz:

Tekintetes Rosenberg Lipót urnak, az izr. hitközség főjegyzőjének Aradon.

Hazánk egyik elsőrendű vallástestületének, az aradi izr. hitközségnek szolgálatában 59 éven át főjegyzői minőségben kifejtett és hitközségének határára messze túl méltatott munkásságától való visszavonulása kellemes alkalmul

mikor tajtékosan robogtak a lovak visszafelé s egy okos szemű ürge öreg ugrott ki könnyedén a hintóból. Győri gróf ott várta már az üveges folyosón.

— Hozta Isten.

— Magam is iparkodtam, merre van a kegyelmes ur?

— Csak erre tessék. Borzasztó dolog, végtelenül kellemetlen, hogy éppen nálam történt, de egyedül önben bizok meg, azért is kérttem.

— Nono — legyintett kezével az öreg — talán még sem lesz a baj olyan nagyon veszélyes. Szó sincs róla, kényes érzék a szem, de ott lehet a legnagyobbat tévedni is.

A herceg egy félig elhomályosított szobában hevert a kereveten. A szemén gyöngye kötés volt, mást nem engedett meg, sőt kimosni sem akarta a saját intézkedéséből.

Kovács dr. mindenekelőtt sok világosságot bocsátott a szobába, aztán hozzáfogott a vizsgálatához. Gyorsan ment minden, tiszta volt az eset: a szemgolyó érzékenyen megsérült.

— Súlyos? — kérdezte minden nagyobb izgalom nélkül a herceg. — Nem vagyok gyerek, megmondhatja.

Az orvos nem válaszolt mindjárt, folytatta helyette a herceg:

— Meg fogok vakulni, ugy-e?

— Anyira talán nem veszélyes, de hirtelen meg sem lehet mondani. Várjuk meg, hogy mivé fejlődik. Mindenesetre kárt volt a borogatást nem alkalmazni, de azt hiszem, ez a lényegre mi hatással sincs, legföljebb a gyógyulást fogja valamiképp hátráltatni.

Intézkedett, tett-vett, mindig fűggen, öreg

szolgál nekünk arra, hogy ezen szinte páratlan kitarású tevékenységével szemközt a magunk részéről is csatlakozzunk azokhoz, akik életmunkájának elismerés által megvilágított alkonyán Ont jókívánságaikkal felkeresik. Nyugalmat immár azzal a felemelő tudattal élvezheti, hogy polgári kötelességeinek mintaszerű teljesítése mellett hitfelekezetének közügyeit a földi munka rendes határain tuleső időn át hiven szolgálta, becsületet szerezve amaz állásnak is, mely munkálkodása megkezdésének idejében a szárnalmas szolgálai minőségen felül alig állott és amely ma már az eszményi munkásságnak jegyében áll. Áldja meg mindezt a mindenható és aranyozza be életének hátra levő útját. Testvéri üdvözléssel Budapest, 1907. július 11-én. Az izraeliták országos irodája: Dr. Mezei Mór, irodai elnök. Dr. Mezei Ferenc irodai titkár.

Ugyancsak meleg hangon üdvözölték a főjegyzőt nyugalomba vonulása alkalmával hatvani Deutsch Sándor és Chcrin Ferenc dr. főrendiházi tagok, hatvani Deutsch József, Sternthal Salamon, a 28-ik izr. községkerület elnöke, Rósa Izsó dr. a szegedi izr. hitközség elnöke és az ország hitközségeinek számos előkelősége.

Az aradi izr. hitközség hivatalosan az őszü ünnepélyes közgyűlésen fog a távozó főjegyzőtől búcsuzni.

A kiátkozott Hollaki.

Botrány az acsuvi templomban.

Egy különös vádirat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20

Hollaki Imrének, a pereiről megveszerte ismert acsuvi fődbirtokosnak ma egy újabb ügyével foglalkozott az aradi kir. törvényszék vádtaácsa. A vád tárgyát az a körülmény képezte, hogy Hollakit a román karácsony napján az acsuvi lelkész állítólag kiátkozta, s ezzel gyűlöletnek és megvetésnek tette ki. A különös feljelentésnél csak az ügyesség által adott vádlevél volt különösebb, amely az állítólagos átkozódásban izgatást látott, s azzal vádolta meg a papot, hogy a tulajdonjog intézménye, s az alkotmány egyes intézményei ellen lázította a különben is fana ikus acsuvi népet.

korához mért bámulatos ügyességgel, aztán elmondta, hogy mit kell cselekedni a legközelebbi napokban.

— Egyébiránt — tette hozzá — szives engedelmével ki fogok jönni néha.

— Kérni fogom naponta kétszer.

— Amint a kegyelmes ur parancsolja.

— Azt hiszem, fölösleges mondanom, hogy nagy szükségem van még erre a másik szememre is, következőleg nem riadok vissza semmi áldozattól.

A doktor kiegyenesedett, de a jóságos mosoly nem hagyta el az ajkát.

— Ez mellékes. A megelégedés ott kezdődik, ahol az orvos sikert ér el.

Már búcsuzott, de a herceg még visszatartotta.

— Ne vegye rossz néven, amit mondok, de őszinte ember vagyok, azonfelül rabja bizonyos megszokásoknak. Én még ma ide fogom sürgönyözni a birodalmi orvosunkat. Régi ember, nagyapámról maradt ránk, szinte családtaggá vált. Ez nem bizalmatlanság ön ellen, de — csak ismételtetem — megszokás. Ha ő mellettem van, könnyebben viselek el minden szenvedést, viszont méltóztassék belátni, hogy az ön szives szolgálataira tovább is reflektálva épp úgy kérhettem volna a fővárosunkból egyetemi tanárt. Ugy-e, nem veszi zokon?

Kovács doktor meghajtottta magát.

— Kegyelmes uram, önnek ez nem csupán joga, hanem kötelessége. Még pedig öreg londoni kollégám iránt, aki bizonyára megérdemli ezt a ragaszkodást. Részünkről mindig örülünk, ha ilyesmit tapasztalunk, mert a

Az érdekes eset részletei a következők:

Mult évben történt, hogy *Hollaki Imre* acsuvai földbirtokos, miután a birtokát a községi lakosok pusztításaitól s az általuk okozott károktól sem a saját örei, sem a hatóságok kellőleg megóvni nem tudták, kénytelen volt az egész határra kiterjedő tagosítást kérni. A kérelem már magában véve furcsa volt, mert *Hollaki* birtoka végig egy tagban van. Mindazonáltal az aradi királyi törvényszék, mint urbéri bíróságnak 1906 augusztus 31-én hozott ítéletével az urbéri ügyben a folytatólagos tárgyalás elrendeltetett, sőt ez év december 29-én a mérnökválasztás is megtörtént.

A népnek — amely szomorú tapasztalatai révén mindenkor ellenszenvvel viseltetik a tagosítások iránt — legkevésbé sem tetszett az acsuvai földesur tagosítási terve, s a hangulat meglehetősen elkeseredett volt *Hollaki Imre* iránt. A mérnökválasztás után ez a gyűlölködés nőttön-nőtt, sőt *Vusdea György* acsuvai gör. keleti lelkészre is kiterjedt, mert szelvényben beszélték a faluban, hogy ő is aláírta a tagosításért folyamodó kérvényt.

Miután a nép *Hollakival* szemben tehetetlen volt, mindinkább kiélesedett az ellentét a nép és papja között, elannyira, hogy *Vusdea György* állása, sőt élete is veszélyben forgott. Ekkor azután *Vusdea* — ártatlanságának tudatában — 1907. évi január 7-én, a román karácsony első napján elhatározta, hogy a templomban tisztázni fogja magát hívei előtt az ellene emelt vádak alól.

Az istentisztelet végével papi diszben, püspöki pásztorlevéllel a kezében a szószékre ment, s a püspöki levél felolvasása után így szólt a néphez:

— Halljátok emberek, én úgy hallottam, hogy vannak köztetek olyanok, akik engem azzal vádolnak, s azért haragszanak rám, mert állítólag én kértem a tagosítást. Én tehát esküszöm előttetek, hogy nem kértem és elő sem mozdítottam. Verje meg az Isten részemről azt, aki a tagosítást kérte, vagy előmozdította!

— Azonnal! — zúgott reá kórusban a nép, amely gyűlölettel gondolt arra, aki megakarja bolygatni földjeiket.

A pap ezután az átkot még kétszer ismételte, mire az acsuvai parasztok megnyugodtak, s a béke a pap és hívei között helyreállott.

A templomban történekről azonban értesült *Hollaki* is, aki, bár a pap kijelentette, hogy az átkot *önmagára mondta* az esetben, ha a tagosítást ő kérte volna, mégis megtette *Vusdea György* ellen a feljelentést az aradi királyi ügyészségen.

Az ügyészség azon a címen, hogy az átkot csak *Hollakira* vonatkozhatott, akit ez az átkot a csekély műveltségű és vallásilag fanatizált román népség előtt a templomban ünnepélyesen történt el és kiátkozás gyűlöletnek és megvetésnek tett ki, vádlevelet adott *Vusdea György* ellen *izgatás miatt*.

Különösen érdekessé teszi a vádlevelet az indokolás következő szakasza:

„Minthogy a gyanúsítottak a templomban, papi diszben, a püspöki levél felolvasása után történt ünnepélyes átkozódása, nyilvános gyülekezeten, élőszóval a tulajdonjog intézménye (?) elleni izgatásnak és a törvény kötelező erejét megtámadva, az alkotmány egyes intézményei elleni lázításnak (?) tekintendő, ellene izgatás vétsége címén kellett vádat emelni.“

Az aradi törvényszék vádtanácsa ma tárgyalta ezt az ügyet. Elnök *Aknay Andor*, szavazó bírák pedig *Lauka József dr.* és *Heller Mór dr.* voltak. Az ügyészséget *Szokolczay Lajos dr.* képviselte, a védő *Marseu Jusztin dr.* volt.

A vádtanács hosszas tanácskozás után megállapította, hogy *Vusdea* eljárásában nyoma sincs az izgatásnak s azonosítva magát a védelemmel, megszüntette az acsuvai román lelkész ellen az izgatás címén folyamatba tett eljárást. Egyben az ügyet a nagyhalmágyi járábírság elé utasította, ahol azért, mert a templomban való esküdzésével és átkozódásával az istentisztelet méltóságát sértette, *vallás elleni vétség* miatt fognak felette ítéletet mondani.

Az ügyész a vádtanács határozata ellen felfolyamodást jelentett be.

A golyák alkonya.

A Kuria a gyermekek felvilágosításáról.

Szabad igazat mondani!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Vége van már a golyameséknek. A Kuria ugyanis egy válópörben kimondta, hogy a gyermekek felvilágosítása, jobban mondva a szülés titkairól való kioktatása nem képez erkölcsstelen életre való reábirást. A romantikus golyameséknek tehát befellegzett. A lapok *Egyről másról* című rovatából eltűnnek az ugynevezett *Gyermekszáj* címen összegyűjtött adomák, mert érdekességük most már elvész. A feministák örvendhetnek, mert a gyermekek fel lesznek némileg világosítva. Nincs többé golya, csak állatkertben s a családanyák bátran elmondhatják gyermekeiknek a golya-mese helyett az igazságot. A Kuria elvi jelentőségű határozatáról az alábbi tudósítást kapjuk:

A gyermekek nemi felvilágosításának kérdése újabb időben állandóan szőnyegen van. Az eszmének nálunk a feministák próbálták tért hódítani, de iparkodásuk jórészt hajótörést szenvedett a pedagógusok ellentállásán. Legutóbb a magyar igazságszolgáltatás legfőbb fóruma, a kir. kuria foglalkozott ezzel a kérdéssel, egy házasságbontó kereset kapcsán. A férj ugyanis többek közt azért is kérte a házasság felbontását, mert a felesége erkölcsrontó dolgokra tanította kiskorú gyermekeit akkor, a mikor elmondta, hogy a gyermekeket nem a golya hozza, hanem a nő testéből erednek. A kir. kuria, — mint az ügyvédek lapja írja, — a házasságot felbontotta ugyan, de az okok között mellőzte a gyermekek felvilágosítására vonatkozó körülményt. A kir. kuria megokolásának ez a része így hangzik: „Alperesnek az a ténye, hogy kiskorú gyermekeit a szülés titkairól kioktatta, nem meríti ki az 1894. XXXI. t.-c. 80. §-ának b) pontjában írt bontó ok fogalmát, mert ebben az eljárásban az erkölcsstelen életre való reábirás vagy rábírást törekvés hiányzik, de a dolog természeténél fogva nem képezi az erkölcsstelen élet megátalkodott folytatását.“

házi orvos, a jó régi öreg butor megbecsülése foglaltatik benne

— Igen, ő kiváló ember. *Stephens Richárd*-nak hívják, hallotta talán a nevet?

— Nem. Ámbár meglehet.

Stephens Richárd negyednapra megérkezett. Hatalmas szál, csupasz arcu ember volt, gyapjas ősz fejjel. Valósággal berontott a kis urához és véletlenül mult, hogy ölébe nem kapta.

— Mi történt, az Istenért! Ej, ej, megint szeleskedett, ugy-e. Most itt a baj, megkapta, amit kerestt.

A herceg megilletődve tekintett föl rá.

— Ugy, ugy, csak korholjon, olyan jól esik ez öntől. De legalább itt van mellettem.

Stephens megvizsgálta a szemet, érdeklődött az eddigi kezelési mód iránt. Helyeslőleg bölintott minden szóra, de nem nyilvánított véleményt. Erre már csak este került a sor, mikor kinn volt *Kovács doktor* s vacsora után a két öreg visszavonult az esetet megbeszélni.

— Kolléga ur mennyire ment az őszinteségben? — kérdezte az angol.

— Semennyire. Nem volt hozzá lelkem, hogy elrémítsem.

— Nagyon bölcsen, ez a nehéz sor rám vár, ámbátor, hogy én még mindig remélek.

Kovács közelebb huzta a széket az asztalhoz.

— Az Isten tudja. Egy-két nap mulva többet mondhatok már, de az eddigi impresszióm nagyon rossz. — Sokat foglalkozott kolléga ur szemészettel?

— Tulsokat nem, amugy egyformán mindenféle bajok előfordultak a praxisomban.

— Nekem ez specialitásom, talán mondhatnám azt is, hogy a szenvedélyem. Annál inkább elmondhatom, mert anyagilag nem sokat hoz. Az apám orvos volt és valamikor ő is ezeken a nyomokon járt. Tudja, a modern tudományt, a haladást nem szabad megvetni, legkevésbé kigunyolni, de azok a régiek is tudtak azért valamit.

Stephens elmerengve hallgatta, messzeségbe meredő tekintettel.

— Tudtak, nagyon is tudtak. Orvosi családból származok magam is és kegyelettel gondolok az apámra. Kicsi voltam, mikor elkerültem hazulról s mégis emlékszem arra a tolongásra, amelyet mintha most is látnék az öreg előszobájában.

— Mert...

Kovács doktor fölkel és végigsétált néhány szobán, úgy folytatta:

— Mert... ennek a szemnek örökké vége. Tudom, ismerem a golyó minden zegézugát, egész sereg szegényem van, akinek már visszaadtam a látóképességét. Az a bolond ág nagyon mélyre ment. Annnyira nem, hogy kifolyt volna, de az idegeinek vége.

— Szegény gyerek, — sajnálkozott *Stephens* tovább s elgondolkozott állára tett kézzel. — Semmi, semmi remény?

— Hogy egész őszinte legyek, semmi. Önnek megmondhatom, ámbár a régiek ebben a tekintetben a beteggel szemben is nyiltabbak voltak. Ugy gondolkoztak, hogy legyen mindenki elég erős a csapások elviselésére és ne

ringassa magát hiu illúziókban. Ma azt mondják erre, hogy charlatánság, elrémítése a betegnek.

— Van is benne valami. Teszem azt: boldog emlékezetű édes apám amabban a korban is óvatos volt és bár biztos volt a maga dolgában, mégis bizott az utolsó pillanatig.

— Akár csak az enyém. Sokat tanultam tőle, többet, mint az egyetemen. Eszméletén volt élte utolsó percéig, de akkor is csak a hivatásáról beszélt és a szent humanizmus elveit véste a szivembe. *Kissé* furcsa ember volt, ő a saját erejéből lett azzá, ami volt, azt akarta következőleg, hogy a gyermekei is az ősi nyomokon járjanak. — Veszelyes elv, az egyiknél beválik, a másiknál nem. Szívós lélek kell hozzá, nagy akarat, sok lemondás. Én például teljesen egyedül, támasz nélkül képeztem ki magamat tizenhét éves koromtól kezdve. Tíz évig nem kerültem haza, még csak nem is leveleztünk. A mi családbunkban adtak a legkevesebbet az érzelmi motívumokra, ott az ilyesmi nem tűnt föl. Ha előfordult, hát az sem volt baj. Itt vagy? Hol jártál? Mi lettél? Ezt a három kérdést hallottam. Aztán kezdet fogott az öreg és azt mondta, hogy most már folytassam az életküzdélemet. Nincs semmi, ami szorosabban fűzne a szülőföldemhez, harminc esztendeje, hogy a tájékan sem jártam. Itt alapítottam fészket, ezt a földet szeretem ahol a gyermekeim születtek. Higyje meg kolléga ur, ez a legerősebb kapocs, az elszakíthatatlan. A többi üres érzélgés, a mely egyre jobban pusztul az idők előhaladásával.

Szereltem a sáncokban.

Az órség közbelép.

Rendőr! Rendőr!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

A költők a májust nevezték el a szerelem hónapjának, mert ekkor festenek a rózsabimbók, csatognak a csalogányok a bokrok alján, pezsdül a vér az emberekben és cuppan a csók a fűszeres, lagyos, holdvilágos éjjel. A költők azonban mostohán bántak a többi nyári hónapokkal, pedig ezeket szintén el lehet nevezni a forró szerelem hónapjainak, amikor éppen úgy pezseg a vér az emberek ereiben, éppen úgy hevesen dobog a szív, éppen olyan sóváran áhítja a mámorító, a boldogító szerelmet ifjú és leány, mint a bűbájós májusban. Hogy mennyire nincsen igazuk a költőknek a többi meleg hónapokkal szemben táplált ellenszenvükkel, ime az alábbi igaztörténet igazolja:

Gyurkovics János, foglalkozására nézve volt fegyenc, tegnap este az aradi vár sáncában a hátra feküdvé nézte a csillagos eget. Annál inkább szüksége volt erre, mert csak éppen tegnap szabadult ki a fogházból, ahol valószínűleg nem gyönyörködhetett a csillagokban. A szabad természetnek nagy imádója lévén, a vár sáncait választotta ki nyugvóhelyül ama egyszerű oknál fogva, hogy a rendőrség meg ne találja, ha keresi. A rendőrségnek száznál több oka volt Gyurkovicsot keresni. Először is azért, mert amint kiszabadult a fogszámból, első dolga volt egy gyönyörű órát lopni. A többi 99 okot a rendőrség titokban tartja.

A természetimádó volt fegyenc kéjesen szívta magába az illatos, hűvös nyáréji levegőt és boldogan gondolt arra az eshetőségre, hogyha a csillagok mind ezüstorintosok lennének és leluhanának az égből.

És jött egy asszony. Egyenesen az ábrándozó óratolvaj felé tartott. Mint komor tehéné, olyan volt a járása. A szeme pillantásáról nem lehetett megállapítani, hogy olyan, mint a barna éjféli, mert sötét volt. Elég az hozzá: asszony volt. S a közelükben senki sem tartózkodott, csak alattuk a puzsát, felettük a csillagos ég és a hold, a szerelmesek ógi elefántja. Mély csend honol köröskörül,

csak a fővártán posztoló katona cipőinek egyhangú kopogása hallatszott.

— Nézd a holdat, oh férfit! szélt a nő. Olyan, mint egy kifényesített ötkoronás. Nem Olyan, mint a tányér a borbély műhelye előtt. Olyan, mint egy halovány asszony. Oh, nézd férfit.

— Látom, látom! válaszolt Gyurkovics. De mit érek vele?

— Oh, férfit, ki ismeretlen vagy előttem. A szemed mélységes tüze megbabonázott, a hangod érce olyan bűvösen cseng a fülemben, mint a pénz csörgése. Az órad kettyegése elbűvöl.

— Hát mit akarsz tőlem? kérdezte röviden a lopott óra tulajdonosa.

— Szeretni akarlak! sutogta a nő.

— Ha csak ez a bajod! Hát szerethetsz engemet.

A nő ekkor már ott feküdt mellette a fűben és szenvedélyesen átkarolta. Vadul, szinte trjögve csókolta a férfi ajkát.

Kisvártatva megszólalt a nő:

— Baratom, szerelemből nem lehet megélni. Adj pénzt.

Gyurkovics két husziflőrest adott át a szerelmes nőnek. Ez azonban visszadobta a pénzt és többet követelt.

— Adjon többet Rotschild! — jelentette kiröviden és velkisen Gyurkovics.

— Hah! — ordított még rövidebben és velősebben a nő és rávetette magát Gyurkovicsra. Iszonyatos küzdelem fejlődött ki közöttük. A nő el akarta venni az értékes órát. Gyurkovics pedig védelmezte. A dulakodást az ártatlan óra színylette meg, mert teljesen összetört.

Természetesen óriási lármával folyt le az adáz küzdelem, amire figyelmes lett a fővártán posztoló katona, akinek az imént még olyan egyhangúan kopogott a cipője. Lármát csapott, mire az órség kirohant a sáncok közé és lefűlelte a dulakodókat. A vártaparcsnak pedig telefonon rendőroket kért, akik ki is vonultak és bekisérték Gyurkovicsot és a szerelmes nőt a városházára. Itt Varjassy Lajos dr. ügyeletes rendőrfogalmazó halgatta ki őket. A vallomások során kiderült, hogy Gyurkovics az órát lopta. Az egész komédiának az lett a vége, hogy mindkettőt lecsukták. Gyurkovics, amikor levitték a pincébe, zokogva szölt:

— Elvették a szabadságot tőlem. Miattad asszony, hogy verjen meg az isten!

— Az élet hamar megtanított engem is arra, hogy nem az a föld a szülőanyánk, amelyen bölcsőnk ringott, aztán kiteszított, hanem a másik, a többi, amely szerteattal ölel keblére, ajkához. Bocsásson meg érte, ha cinikusnak tetszem, vagy ellentétbe kerülök ezredéves tradíciókkal, de most csak a magam életéről van szó. Az édesanyámat alig ismertem...

— Félárva voltam apró gyermekkoromtól kezdve magam is.

— Annál inkább megérti, hogy egy kis szeretet után mennyire kap a lélek! Minden mozzanatáról az életnek értesíttem az otthoniakat. Leírtam a szenvedéseimet, küzdelmeimet, sikereimet. Igaz, hogy hasztalan válaszoltak volna a leveleimre, nem ért volna utól abban a bolyongásban az irás. Hanem aztán megnősültem: előkelő, büszke lány lett a feleségem, aki mellett sosem voltam boldog. En fásult voltam már akkor, rajongásra képtelen, őt elkábitotta a hírem. Velem pedig játszott az ördög, a hiúság ördöge. Magamhoz csatoltam szív és lélek nélkül, tisztán a pozícióm emelése érdekében, meg talán azért, hogy bosszút álljak a sorson. Te ütöttél rajtam? Nos, hát akkor én is ütök. A szegény zsidógyerek felesége gazdag britt főnemesi hölgy.

A szemei tűzben égtek, a hangja ércesebbé vált. Az ősz, sűrű hullámos hajfürtök valóságos fénylettek, mintha koszorús arany kevévilágítana a helyükön. Kissé zihált a melle, elhallgatott néhány percig, úgy folytatta:

— Sosem voltam boldog, gyerekekkel sem áldott meg bennünket az ég. Belesodródva a hiu-

— Mégis, visszatér az néha a csöndes magány perceiben és éget egy kicsit, — kapta meg a szót Stephens, az angol orvos, — bár sok tekintetben magam is úgy gondolkodom, mint ön. A sorsunk is hasonló, azzal a különbséggel, hogy engem már tizenkét éves koromban bocsátottak szárnyra. Az én apám is szeretett bennünket saját gondunkra bízni. Rossz gyerek voltam, korán kifejtett, iskolázni nem szerettem, husz forinttal nekilodított a világnak. Hosszu volna elmondani, merre jártam mindeütt. Voltam hajóinas, Amerikában pincér, az idegenek légiójában katona s az angol gyarmatokon szelgája egy katona-orvosnak. Itt kezdődött a szerencsém, mert a gazdám észrevette nagy érdeklődésemet foglalkozása iránt, mikor asszisztáltam neki. Azt mondta, hogy kár értem, s taníttatni kezdett. Visszatérobén volt Angliába, elvitt magával és nem is késtem nagyon sokat. Harminc éves koromban megvolt az orvosi diplomám, egy véletlen pedig a kegyelmes ur nagypapjánk utjába sodort. Pár hónap múlva birodalmi orvos lettem.

— És a családja?

— A magyart, vagy az angolt érti?

Fölhajtott egy pohar citromos-vizet, akkor folytatta:

— A származásom magyar. Magam sem értem, miért, de nem akartam eddig önnek bevallani. S nem hittem a honvágyban, hiszen nem volt mi után vágyakoznom.

Már megint a messzeségbe meréngelt el tekintetével, mintha a távol perspektívájából akarna egyet-mást összehozni, kiánsi eltemetett érzéseket, behantolt, zöld mohafödte emlékeket.

Égő motoros. Megakadályozott katasztrófa.

Pánik egy vonaton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Az Aradhegyaljai motorosvasut vonalán ma délután kevés híjja, hogy borzalmas vasuti katasztrófa nem történt. Kovaszinc és Kuvin községek között ugyanis az egyik motor *kigyulladt* s a kocsit *teljesen porrá égett*. A fenyegető veszedelmet még idejében észrevették s így hamarosan elejét vették egy kiszámíthatatlan következményekkel járó katasztrófának.

Gyoroki tudósítónk az esetről az alábbiakat jelenti:

Ma délután négy órakor a Pankota felől Aradra érkező motorosvasut motorja a Kovaszinc és Kuvin községek között levő hatos számú feltételes megállóhely közelében hirtelen kigyulladt.

Horváth Béla motorvezető észrevette a tüzet s nem vesztve el lélekjelenlétét, a már nagy lánggal égő motoros vészfékét hirtelen megrántotta és így sikerült megállítania a teljes menetsebességgel haladó vonatot. Az utazó közönség körében óriási pánikot keltett az eset s valamennyien rémülten menekültek az égő kocsiról. A tüzesetről azonnal értesítették a gyoroki állomásfőnökséget, amely segélymotorost küldött ki. A segélymotoros az utasokat beszállította Gyorokra.

A motorvezető állítása szerint a tü rövidzárlat következtében tört ki. A motoros *teljesen a lángok martaléka lett* s csak a kocsi váza maradt meg. A kár körülbelül *huszezer koronára* becsülhető.

Másik verzió szerint a motor benzincsőve megrepedt: s ennek következtében keletkezett a motorkonyhában a tűz, amely az egész kocsit elhamvasztotta.

Ezzel az ügygyel kapcsolatban egy másik veszedelmes incidensről is meg kell emlékeznünk, amely incidens ma reggel történt a Gyorokról Arad a érkező motoroson. Ennek a motorosnak pótkocsijához Gyorokon egy teherkocsit kapcsolak, amelyen 24 hardó benzint szál-

ság vásári tömkelegébe, igyekeztem a lelkelem másik felét megmenteni s éltém a kötelességemnek és a humanizmusnak. Sok hibám, mulasztásom jutott akkor eszembe, egy pillanatra még honvágy is elfogott.

— Es miért nem jött soha haza? — kérdezte figyelemmel Kovács doktor.

— Várjon csak, sor kerül arra is. Egész lyrai hangulatba terelődött a lelkelem, az apámmal, bátyámmal álmodtam napokon keresztül. Naphosszat beszéltem róluk a feleségemnek. Ő nem volt nagyon elragadtatva, kissé rideg volt a természete, mindazonáltal megígérte, hogy eljön velem az én régi hazámba, de előbb tájékozódjam, hogy szívesen látnak-e bennünket?

Nyomban megírtam mindent, valóságos költő lettem, mikor olyan hosszú évtizedek történetét eszteltem, aztán vártam a választ. Elmult egy hosszú hónap, nem jött semmi. Írtam megint, de akkor már bizonyosságot szerettem róla, hogy az első, a második, a harmadik levelemet is átvették. S ez a ridegség, amelyet bizonyos kárörömmel élvezett az a büszke, hideg teremtés, egyszerre visszasüllyesztett a régi fásultságomba. Sosem kerültem haza, fájt az egész élet, fájdalmaim azonban lecsillapultak idővel.

— De mégis, miért nem szerzett ön alaposabb meggyőződést róla, hogy csakugyan olyan érzénelküli-e a családja? — pattant föl fürgén Kovács.

Eddig németül beszéltek, de a kis köpös ember most hirtelen magyarul folytatta.

— Igen, miért nyugodtál ebbe bele és.

Hitottak be a gyoroki benzintartályból az aradi motorospályaudvarra. Az utasok között, amikor köztudomású lett, hogy a személyvonathoz benzint szállító teherkocsi is van csatolva, elégedetlenség tört ki s néhányan le is akartak szállni a motorosról.

Ha történetesen ezen a motorosvonaton keletkezik tűz, ennek kiszámíthatatlan következményei lehetnek volna. A vasúttár aság igazgatósága ebben az ügyben megindította a vizsgálatot aziránt, hogy a benzin-szállítványnak a személyszállító motoroshoz való csatolása miatt kit terhel a felelősség. A törvény ugyanis tiltja, hogy személyszállító vonatokhoz robbanó anyagokat szállító teherkocsikat kapcsoljanak.

Munkás-telep Aradon.

A kormány támogatja

Az építőipari szövetség terve.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Az aradi építőiparosok szövetsége érdekes és humánus terv megvalósításán fáradozik. A szövetség ugyanis elhatározta, hogy a közel jövőben munkásházakat létesít, hogy az építőipari munkások tiszta, egészséges, kényelmes és olcsó lakásokat kapjanak. Ez a humánus intézmény, amelynek létesítéséhez a kormány is hozzájárul, megcáfolja azokat az alaptalan híreszteléseket, mintha a szövetség nem gondoskodnék a munkások higiénikus viszonyainak megóvásáról. Az érdekes tervről az alábbiakban számolunk be:

Miután az aradi építőiparosok szövetségének munkásközvetítője utján immár oly nagy számban csatlakoztak építőipari szakmunkások a szövetséghez, hogy az ipari munka folytatása akadályba többé alig ütközik, az építőiparosok szövetsége elérkezettnek látta az időt arra, hogy alapszabályszerű feladata értelmében a szövetségi munkaadók mellé sorakozott munkások állandósításának feltételeit megteremtse s a nálunk eddig hiányzó munkásjelölti intézmények létesítéséhez fogjon.

miért nem tudtad föltételezni, hogy valakinek örült büszkeségi érdeke lehet megakadályozni a válaszok megérkezését? Hát azt hiszed, a mi rideg szívünk, amely elszokott az érzelmi momentumoktól, nem dobbant-e meg a soraidra? Mi talán nem sirtunk azzal a jó öreg aggyánnal együtt az örömtől? Oh, Richárd, sok szomorúságot szerzettél nekünk. De talán nem is te...

— Hagyjuk a megholdogultat, — morgogta Stephens — az ő vétkén már nem javítunk.

A két öreg fölkelte, megölelte egymást. Egy kicsit szerettek volna sirni, de csupán a kebelük hullámozott. Minden szenvedélyük aludt már mélyen, abból nem támaszt föl semmit a kései élet.

Visszaültek a helyeikre, talán azon sem igen csodálkozva, hogy mint játszik velük a bolondos sors. Hallgatott mind a kettő s hatvan esztendő végtelen nagy tátongó úrját igyekezett most betölteni érzéssel.

— Meddig maradsz? — mondta később Kovács.

— Most már hosszabb ideig, mint terveztem. Majd elmegyünk oda.

— Oda! — hagyta helyben az öregebbik és lecsordult hófehér szép szakállán az első csillogó köny. Évtizedek óta az első, az is a multaké.

Ezek elsejeül a szövetség a *munkás családi lakóházak* építését tűzte ki feladatául. A szövetség kebelében és közreműködésével munkás családi lakóházakat építő olyan szövetkezet szervezése vétetett foganatba, mely a nyereszkesedés teljes kizárásával, a befektetendő tőkének csupán méltányos kamatoztatását véve számításba, egy munkásháztelepet létesít a kormány támogatásával. A házépítő szövetkezet alkalmas helyen megfelelő területet vásárol a várostól s azon kisebb családi házakat emel, melyeket idővel, a használati bér fejében fizetendő összegekkel tulajdonul szerezhet meg a családok munkás.

Az eszme, mely Aradon rég vajudik, de a munkások saját erejéből megvalósítható nem volt, az építőiparosok szövetsége által sikeresen lesz valósítható s így a szövetséghez csatlakozó munkások a szövetségi akció révén kényelmes hajlékhoz s a mi a fő, a törlesztési idő leteltével tulajdon otthonhoz fognak jutni. Az előmunkálatok már folynak s ha semmi közbe nem jön, még ez év őszén nyélbe lesz ütve a nagyhorderejű vállalkozás, melyet több hasonló célú intézkedés fog követni.

Ellopott katonai titkok.

Németek és franciák.

Készülődés a revánsra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Mióta a franciák kiadták a büszke hadi jelszót: *A Berlin!* — s mióta ez a jelszó csufos kudarcot vallott, minden hü francia állampolgárban él a reváns nagy eszméje. A legtitikosabb vágyak közé tartozik a sokszor letagadott reváns, amelyet a franciák, a *gloire* katonái a németeken szeretnének venni. Hogy ez a vágy nemcsak titkos óhajítás, de hogy Elzász-Lotharingia visszaszerzése Franciaország intéző köreit is foglalkoztatja, annak tanubizonyosága az, hogy a két nagyhatalom: a francia és a német között állandó versengés folyik a hadi felszerelések tökéletesítése terén. Ennek a versengésnek egyik szenzációs epizódja az, melyről a P. H. párisi levelezőjének értesítése alapján az alábbiakban ad hirt:

Mialatt Hágában, a diplomácia fondorlataiban megvénült diplomaták a béke foszladozó olajágának foldozásával szórakoztatják a világot, az egyes hatalmak megfeszített elmeerővel, vidáman folytatják haderejük fejlesztését és nagy titokban munkálkodnak azon, hogy minél hatékonyabbá tegyék a népeket gyilkoló hadi eszközeiket.

A hadi eszközök ujtása és fejlesztése körül különösen Franciaország és Németország versenyeznek egymással. Természetes, hogy a két állam hadvezetősége a legnagyobb figyelemmel lesi egymást s minden áldozatra kész, hogy a hadi eszközök ujtása körül egymás titkait megszerezze.

Árulókat a pénz ördöge pedig mindig teremtet s teremti ma is, és így gyakran geszik, hogy mikor az egyik hadseregnél még csak titkon kísérleteznek valami újfajta gyilkoló szerszámmal, a másik hadsereg már birtokában van az új eszköz teljes leírásának, pontos rajzainak.

Legutóbb a francia hadvezetőség olyan német katonai titkoknak a birtokába jutott, hogy az eset a német hadvezetőségénél kétségtelenül nagy megdöbbenést keltett s a do'ognak bizo-

nyára messzemenő következményei lesznek. A szenzációs eset eddig még itt Párizsban sem került nyilvánosságra, annál kevésbé Németországban, ahol egyelőre a katonai hatóság a politikai rendőrséggel karöltve, a legnagyobb titokban folytatja az árulók kikutatását. Bizonyos azonban, hogy mihelyt a botrány kiptatan, a francia és német lapok között nagy sajtóháborúra lehetünk elkészülve.

A szenzációs esetről, melyben egyébként a bécsi rendőrségnek is jutott kicsiny, de dicsőtelen szerep, a következő részleteket sikerült megtudnom:

Mintegy három hónap előtt a cuxhaveni kikötőben a német haditengerészet különféle új haditengerészeti eszközökkel végzett kísérleteket. Legfontosabb volt ezek között egy új találmány, melynek segítségével a tengeri aknákat tetszés szerinti mélységben lehet elhelyezni s mindenfelé irányítani. Az új készüléknek — hir szerint — *egy tengeri ütközetben döntő szerepe lesz.*

Mialatt ezek a próbák folytak, egy *Sandt* nevű német mérnök s egy *Hawerländer* nevű német kereskedő a francia kormánynak új szerkezetű tengeri aknát ajánlott fel megvételre. A francia hadi kormány azonban az ajánlatot visszautasította, mert az új aknát nem találta használhatónak. Erre a két német azokat az eszközöket ajánlotta fel, melyekkel a német haditengerészetnél Cuxhavenben a kísérletek folytak, köztük az új aknairányítót is. Ezt az ajánlatot itt Párizsban szívesen fogadták s a francia kormány az új találmányt *nagy összegért megvásárolta.*

Időközben a német tengerészeti hatóságnak tudomására jutott az árulás s nagy körültekintéssel nyomozta az árulókat. A politikai rendőrség segítségével végül megtudták, hogy Sandt és Hawerländer közvetítették az eladást s minden előintézkedést megtettek letartóztatásukra. Az illetők már akkor Oroszországban tartózkodtak, ahol szintén az új szerkezetű tengeri aknát akarták értékesíteni, de utjuk nem járt eredményre.

Szentpétervárott értesültek bizalmasaik útján a reájuk Németországban váró veszedelemről s minthogy ott nem érezték magukat biztonságban, idejekorán menekültek. Sandt gyorsan visszatért Párisba, míg Hawerländer Bécsbe utazott. Utóbbinak ez okozta vesztét, mert az *osztrák rendőrség a menekültet a német rendőrség kezére játszotta.* Az osztrák törvények szerint ugyan politikai szökevényeket nem lehet kiszolgáltatni, de ezen a bécsi policia hamar tultette magát, nyilván nem akart a szövetséges Németországtól ilyen apró szívességet megtagadni. Diskrecionális jogánál fogva Hawerländer Ausztria területéről egyszerűen kiutasította s a német határra kísérte, ahol a német rendőrség — kétségtelenül előzetes értesítés folytán — tárt karokkal fogadta s azonnal fogságba vetette.

Ez mintegy két hónappal ezelőtt történt s Hawerländer azóta a bécsi rendőrség jóakaratóból fogságban van. Sandt ellenben nyugodtan él itt Párizsban, bár a német rendőrség több ízben tett kísérletet, hogy kicsalja biztos menhelyéből. Minden módot megkísérelt már e célból s többek között egy fiatal német leányt, Hawerländer menyasszonyát is megakart nyerni tervének. A német rendőrségnek ugyanis tudomására jutott, hogy Hawerländer menyasszonya anyagi összeköttetésben áll Sandttal. Iparkodott tehát ezt az összeköttetést kihasználni. El akarta hitetni a fiatal nővel, aki szenvedélyes szerelemmel viseltetik fogoly vőlegénye iránt, hogy jegyese azonnal kiszabadul a börtönből, ha a leány *valami ürügy alatt Sandtot*

német területre csalja s a rendőrség kezére szolgáltatja.

Sandt azonban minderről nagyon jól van értesülve s aligha megy lépre.

A német kormányának fölülte kívánatos lenne Sandt kézrekerítése, mert — mint az eddigi vizsgálat kiderítette — a német hadseregben és haditengerészetnél egész kiterjedt szövetség van, mely a hadi eszközök titkait idegen hatalmaknak áruba bocsátja s e szövetség szálai Sandt kezébe futnak össze.

Bizonysága ennek, hogy Sandt a vizsgálat minden fázisáról értesülve van, tehát kétségtelen, hogy benfentes társai vannak, akik időnként mindenről tájékoztatják.

Megemlítésre méltó, hogy a német bíróság tavaly szintén tengerészeti titkok elárulásáért másfél évi fegyházra ítélte egy *Senftenberg* nevű embert s minden jel arra vall, hogy az elítélt is tagja volt annak a szövetségnek, mely a német hadseregben az árulás jövedelmező mesteriségét űzi.

Sandt egyik barátja előtt állítólag úgy nyilatkozott, hogy értesülése szerint tartani lehet attól, hogy ez ügyből kifolyólag Németországban legközelebb szenzációs letartóztatások lesznek.

Kállay nem megy.

Sőt! Sőt! Sőt!

Mi történt az éjjel?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Tegnapi lapunkban hosszasan ismertettük azt a konfliktust, amely *Szendrey* Mihály színigazgató és *Kállay* Jolán, az aradi színház primadonnája között felmerült s amelynek következése értesüléseink szerint primadonnává lesz. E hírünkre vonatkozólag *Szendrey* Mihály ma a következő nyilatkozatot küldte be hozzánk:

Tekintetes Szerkesztőség!

Becsés lapjának tegnapi szombati számában megjelent „Primadonnává” című hírére engedje meg, hogy a következő tiszteletteljes felvilágosítással szolgáljak. Tény az, hogy a Bernát kiosztása körül nézeteltérés volt köztem és *Kállay* Jolán művésznő között, lehet az is, hogy pillanatnyi indulatoskodás megzavarta köztünk a jó egyetértést, de ez is, mint hasonló színházi viszályok, már másnap szerencsésen elsimultak. Annál is inkább, mert azóta a viszályra a művésznővel szemben ok nem volt. A mi távozását illeti, azt megcáfolom azzal, hogy nem csak hogy a jelenben nem megy el, hanem már hosszabb időre levő szerződés megkötése felől tárgyalunk.

Kelt Aradon, 1907. július hó 20.

Kiváló tisztelettel
Szendrey Mihály,
színigazgató.

A színigazgató nyilatkozatának készséggel helyet adunk s ahhoz csak némi hozzátenni való ott, hogy a primadonna-válság minden cáfolat ellenére is akut. Emiatt vendégszerepelt a napokban *Aradi* Aranka is. *Kállay* Jolán minden kvalitása mellett sem tudott Aradon népszerűsége vergődni s így érthető, hogy *Szendrey* már utódot keres. De érthető az is, hogy ezt egyelőre nem vallja be, mert attól fél, hogy *Kállay*, aki csupa szeszélyből már nem egyszer követett el szerződészegést, most, a hódmezővásárhelyi szezon előtt faképnél hagyja. Azt sem vonjuk kétségbe, hogy a szín-

igazgató a primadonnával hosszabb időre kötendő szerződés felől tárgyal. De amikor ezt nem vonjuk kétségbe, felmerül előttünk egy nagy és megoldatlan kérdés: *mi történt az éjjel?* Mi történt? Mert tegnap este még nem volt szó hosszabb időre kötendő szerződésről és ime, ma reggel már folynak a tárgyalások. Tegnap este még az volt a direktor véleménye, hogy olyan primadonna, aki „nem tud száz koronás házakat csinálni”, nem felelhet meg az ő igényeinek és ime, ma már más a véleménye. Mi történt tehát az éjjel?

Mindezeket az igazság érdekében konstatálандóknak tartjuk, kijelentvén egyúttal, hogy *Kállay* Jolán művészi képességeit teljes mértékben elismerjük, de viszont el kell ismerünk az igazgató álláspontjának jogosultságát is a száz koronás házak tekintetében. Mert ha *Patti* Adelina, vagy *Yvonne de Treville* lenne is az aradi színház primadonnája: mihelyt a közönség szeretete nem fordul a művésznő felé s mihelyt a primadonna egyénisége nem vonz, az ő művészetükkel sem érne a színigazgató semmit.

MULATSÁGOK.

(=) *Mulatság a Kossuth-szobor alap javára.* A magyarvárosi asztaltársaság elhatározta, hogy a Kossuth szobor alap növelésére a *Cserebogár* vendéglő helyiségeiben nyári táncmulatságot rendez. A mulatság *augusztus 3-án* lesz megtartva s este 8 órakor veszi kezdetét. A magyarvárosi asztaltársaság hazafias tagjai minden alkalommal adakoznak a szoboralapra s eddig 2000 korona körüli összeget adtak annak gyarapítására. Most nyári mulatságról lévén szó, a belépődíjakat csekély összegben állapították meg. Belépőjegy ára 1 kor., családjegy 1 kor. 60 fillér. A rendezőség kéri a hölgyeket, sziveskedjenek egyszerű toilettben megjelenni.

Négyszeres rablógyilkosság.

A miniszterelnök birtokán.

A felgyújtott korcsma.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 20.

Az utóbbi időben csaknem napról-napra érkezik hír kóbor cigányok garázdálkodásáról. Hol itt, hol amott követnek el nagyobb lopást, gyújtogatást, rablást s egyéb gonosztettet, de nem riadnak vissza a gyilkosságtól sem. Nemrég Fejérmegyében megölték egy házaspárt s hogy többet ne mondjunk, mint tegnap kitudódott a *csongrádi rablógyilkosságot is cigányok követték el.* Ma reggel a kóborló cigányok egy újabb borzalmas cselekedetéről érkezik hír. *Wekerle* Sándor miniszterelnök birtokán *négyszeres rablógyilkosságot követték el* a fekete nomád gonosztevők. Megölték egy korcsmárost, a feleségét, leányát és egy tejeskocsist, azután amit lehetett, mindent elraboltak, a *korcsmát pedig rágyújtották a korcsmárosra és meggyilkolt családjára.*

A kóbor cigányok legújabb gonosztettéről, amely ismételt bizonyítéka annak, hogy ellenük valamely radikális törvénnyel kellene eljárni, tudósításunk a következő:

(A gyilkosság.)

Dános és *Vacs* községek között az országot közelében van egy régi korcsma, amely a miniszterelnök birtokainak határában fekszik. A korcsmát évek óta bérelte *Szarvas* István korcsmáros és szerényen megélt feleségével és tizenhét esztendősi eladó leányával. Az utasok bebetértek az öreg korcsmába egy-egy pohár borra,

vagy egy kis falatozásra és *Szarvasnak* sohasem akadt senkivel sem baja.

A csendes életnek mára virradó éjszaka borzalmas gonosztett vetett véget. A sötétség leple alatt kóbor cigányok vették körül a korcsmát, fejszével beverték az ajtót, azután mielőtt csak magukhoz is térhetek volna, *lemészárolták a korcsmárost, feleségét és tizenhét éves leányát.* Azalatt, amíg a mézszárlás tartott érkezett oda a korcsmához szerencsétlenségére egy tejes kocsis, *Tabán* Pál üres kánakkal. A gonosztevők, nehogy a kocsis eláruhassa őket, *meggyilkolták őt is.*

Ezután összekutattak mindent és ami pénzt találtak, valamint minden érdemes holmit, elraboltak és felgyújtva a korcsmát, tovább álltak. A szörnyű gonosztettet csak ma reggel fődözték föl s nyomban feljelentést tettek róla a szolnoki csendőrségnek. Megtartották a helyszíni vizsgálatot, azután a szolnoki csendőrség a legszéleskörűbb nyomozást indította meg a tettesek kézrekerítése végett. Távirat érkezett a gyilkosságról a budapesti rendőrfőkapitányságnak is, ahonnan négy legügyesebb detektívet küldtek ki segídekezni a nyomozásban.

A lemészárolt korcsmáros és családja iránt nagy a részvét a környékben, mert *Szarvasékat* mindenki szerette. A lakosság között rendkívüli az izgalom a kóbor cigányok garázdálkodása miatt.

(Az első hír.)

Szikora Mihály postás, aki *A'sönyiregyháza*ról jött *Pilisre*, a postával szemben találkozott egy, a *Rakodszky* majorból jövő kocsival. Ennek a kocsisa mesélte neki, hogy *Szarvas* korcsmája ég, jó lenne segítségükre menni. El is indultak. A ház még csak akkor kezdett égni. Bementek tehát először a lakásba s ott találták a korcsmáros leányt *átvágott nyakkal, a mellén tátongó sebbel, nagy vértócsában.* *Szarvasné* nyaka szintén *át volt vágva, a korcsmáros pedig az ágyban feküdt meggyilkolva.* *Tabánt*, a tejes kocsist az árokban találták meg bezuott fejjel. A kocsija a lovakkal ekkor már az országuton haladt.

A két ember segítségért kiabált, mire a közeli pusztáról összefutottak az emberek. Az esetet bejelentették a csendőrségnek, ahonnan először *Navratil* őrmester ment ki több csendőrrel. A nyomozás most szigorúan folyik.

Az első hír *Keresztessy* Gyula rendőrfogalmazóhoz érkezett a gyilkosságról. A fogalmazó azonnal jelentést tett a főkapitányhelyettesnek, aki *Krecsányi* Kálmán detektívőnököt hívatta magához, hogy megbeszéljék az intézkedéseket. Tizenegy órakor a ceglédi csendőrség még mindig nem tudott semmit a rablógyilkosságról. Az albert-irai rémes gyilkosságról ujabban ezeket jelentik:

(A gyanu.)

Szikora Miklós postakocsis vette észre reggel, hogy a szarvasi csárda ég. Azonnal jelentést tett, mire a csendőrök megérkeztek. Retentő látvány tárult eléjük. *Szarvas* István a vendéglős *37 sebtől vérezve* holtan feküdt ágyában, mellette a földön neje és leánya *átvágott nyakkal.* Szigoru vizsgálat megindult. Azt hiszik, hogy a rablógyilkosságot *kóbor cigányok követték el.*

Késő délután a rablógyilkosságról a következő részleteket jelentik:

A gyilkosság a késő esti órákban történt meg. A gyilkosok négyen lehettek, mert reggel a csárda ivójában egy boros palack mellett négy üres poharat találtak. Legvalószínűbb, hogy este betértek a gonosztevők a csárdába borozni és ott támadtak rá *Szarvas* gazdára, akinek felesége és leánya akkor már aludtak. A gyilkosság minden valószínűség szerint így folyt le:

A csárdást iszonyu küzdelem után ölheték csak meg. A szerencsétlen ember a puskáját is elkapta, de elvették tőle. Ez a támadás az ivóban történt. Miután lefegyverezték, befutott a szobába, ahol a felesége aludt. Itt előbb megölték a csárdást s azután támadtak az asszonyra, akit *hurokkal fojtottak meg*. A szajra kilépett a leány, mire ennek átmetszették a nyakát. *Tabányi* kocsisról kiderült, hogy késő este térhetett be a korcsmába, éppen a támadás idején. A gyilkosok egyetlen ütessel *kettéhasították a koponyáját*. *Tabányi* 15 esztendő óta szolgál a Rakovszky-majorban s özvegyet és két gyermeket hagyott hátra.

(A nyomozás.)

A korcsmáros puskáját megtalálták reggel az országúton. A csárda teljesen leégett. A gyilkosok sokáig garázdálkodhattak, mert minden szekrényt és fiókot feltörték és tetemes készpénzt vihettek el, mivel Szarvas vagyonos ember hírében állott és tudják róla, hogy sok készpénze volt otthon.

Ceglédről jelentik, hogy ma reggel cigánykaraván haladt át a városon. A karaván nem pihent meg, hanem megállás nélkül tovább ment. A csendőrök nyomban utána indultak, de nem tudták őket elérni. Valószínű, hogy a cigányok letértek az országútról és elrejtőztek valahol.

Ma délelőtt a főkapitányság a nyomozás eddigi részéről jelentést tett a belügyminiszteriumnak, amely elrendelte, hogy a budapesti csendőrpáncsnokság különítményt küldjön ki a tettesek elfogatására. A csendőrök már elindultak, bekerítették az egész környéket és körbe foglalták a menekülő cigányokat.

(Ujabb részletek.)

A rablógyilkosság este fél 10 és 10 óra között történt. Negyed 11 órakor a Rakovszky-birtokon látták, hogy az országút irányában, körülbelül a korcsma táján tűz van. Az ispán ekkor felkeltette a kocsis és az egyik szolgát s elküldte őket az égő házhoz. Az emberek remélve látták, hogy a korcsma lángokban áll s a gazdát és családját meggyilkolták.

A csendőrség, bár a gyilkosságot már késő este felfedezték, csak reggel ment ki a tett színhelyére. A korcsmában öt poharat és egy üveget találtak az asztalon, amiről azt következtetik, hogy öt ember volt a korcsmában, akik 9 óra felé mehettek a vendéglőbe. *Tabányi Pál* kocsis is ekkor ment a korcsmába, hogy egy pohár bort megigyon. A rablógyilkosok legelőször öt támadták meg, a kamrába hurcolták és ott agyonütötték. *Kocsiját*, amely az országúton állt, ezután kirabolták és az árokba dobták.

Mikor a gonosztevők a korcsmáros lakásába hatoltak, a két nő már ingben volt s valószínűleg lefeküdni készültek. A korcsmáros azonban fel volt még öltözve, s mikor a rablókat meglátta, a hálószobába zárkózott, amelynek ajtaját eltorlaszolta. A rablók azonban ennek dacára behatoltak a szobába, s erős küzdelem után meggyilkolták a korcsmárost, akinek holttestét csaknem darabokra vagdalták s azután az ágyra dobták.

A nők közül először a leányt gyilkolták meg, akinek az egyik mellét teljesen levágták. Az asszonyon alig látszik az erőszak nyoma. Valószínű, hogy megfojtották.

A csendőrség mulasztását felülmúlja a vizsgálóbíró mulasztása, aki ma este 8 óráig még nem jelent meg a színhelyen. A gyilkosoknak mindezekig semmi nyomuk, de úgy a lakosság, mint a hatóság azt hiszi, hogy a rémes tettet azok a kőbor cigányok követték el, akik néhány nap előtt a környéken jártak. A rablógyilkosok az összes értéktárgyakat, s a könnyen elemelhető ingóságokat magukkal vitték.

Egy berámázott cikk és egy botrány.

*

A mikor *Leszkay* András aradi szinigazgató volt, a félemeleti, alacsony színházi irodának volt egy nevezetessége. Egy berámázott ujságcikk. Ujságközlemények ritkán, csak különös okoknál fogva, kerülnek megtisztelő keret és üveg alá. Ennek az ujságcikknek is volt története. Az ujságcikket *Halász* Lajos, az ugrai kerületnek ez idő szerint való képviselője írta — véletlenül ép a *Szabadság* ban, amelynek *Halász* akkor a segédszerkesztője volt — *Leszkay* Andrásról. *Leszkay* az időben a nagyváradi nyári szinkör bérleteért pályázott s a döntés előtt való nap *Halász* Lajos vezércikkében, kegyetlen módon megtámadta *Leszkay*t. Hogy micsoda direktor *Leszkay* s micsoda veszedelem fenyegeti Nagyvárad szinügyeit és erkölcsét, ha *Leszkay* ott nyári direktor lesz. *Leszkay* megkapta a nagyváradi szinkört, — nem tudjuk, hogy nem-e a támadó cikk folytán — a *Halász* Lajos vezércikkét pedig berámázta. Örökké ott függött a direktorvágó cikkely a színházi iroda falán. Aki furcsának találta, annak azt mondta *Satyó*, a hogy *Leszkay*t a bizalmasok hívták:

— Ez azt jelenti, hogy én sohase haragszom az ujságokra. Sokat ütöttek, de még egyikőtől se vettem rossz néven. Kitérnek, ha nem a rendőrséget meg a szinidirektort? Ez a legjobban ütött, ezt megőrizem emlékül.

Azóta az idő pergett, pergett. Aradi szinigazgató más lett s *Leszkay* Pestre került, ahol tovább őrzi a *Halász* Lajos cikkét. *Halász* Lajos a politikai pályára került, s a *Szabadság* segédszerkesztői székében is mások követték. A sorsnak különös fordulatoképen a *Szabadság* egyik segédszerkesztője — a jelenlegi — *Halász* Lajost csipkedte, támadta. S *Halász* Lajos, a ki mint ujságíró, meg mint függetlenségi képviselő is folyton támadott, ütött és csipett, — ezt nem tudta szó nélkül hagyni. Az ujságíróról, a ki róla írt, becsúrlően nyilatkozott, — a miből aztán az ismeretes botrány keletkezett.

A botrányhoz nem akarunk szólni. A mikor a bot és a kutyakorbács kelnek egymás ellen, nehéz eldönteni, hogy melyik kezdte, melyiké volt az utolsó szó és melyiknek volt több igaza. A fölgerjedt dühnek nincsen zsinórmértéke; nem tudni, hogy meddig köteles azt az ember fékezni s mikor engedhet annak kitörést. Különböznélünk, ha a magunk botrányaival nem kell foglalkoznunk, nemhogy a más városbelieket akarunk bolygatni.

Hanem eszünkbe jut *Leszkay* András és a berámázott cikk. És megállapítjuk, hogy *Leszkay* András, a szinigazgató, jobban meg tudta becsülni a sajtó hivatását, mint *Halász* Lajos, az ujságíró, az ujságíró-képviselő, vagy mondjuk úgy: az ujságíróból lett képviselő. Az ujságíró mesterségének egyik kirekeszthetetlen része az, hogy embereket, főként közpályán szereplő embereket támadjon. Igaz, hogy az ujságíró felelős ezekért a támadásokért s a becsületével számol azért, a mit a szuró tollal leír; de az ugynevezett közéleti férfiaknak tudniok kell, hogy ők a sajtó bírálata, sőt: gunyja alatt is állanak; ha támadás éri őket, azt nyugodt önértéssel kell elviselniök, amíg csak a becsületüket, vagy a tisztességüket nem érinti. Akkor meg van az útja az elégtételnek. A duelum (és ez ostobaság alól mindenki inkább kivonhatja magát, mint az ujságíró) vagy a bíróság. Amíg ezekre szükség nincsen, igen

olcsó védekezés, hogy a megtámadott az ujságíró becsúrlja:

— Valami züllött ujságíró írta rólam . . .

Vagy:

— Egy kikopott zsurnaliszta támad; ezért nem hederitek rá . . .

Nem tudom, miket írt *Hoványi*, az ujságíró *Halász* Lajosról. A becsületéig, a tisztességéig alig juthatott el, mert ez esetben *Halász* Lajos, a mint máskor is, bizonyosan sajtópört indított volna. Az azonban ténynek látszik, hogy *Halász* feleletül kompromittáló dolgokat mondott el arról, aki az ujságban támadta. És ez akkor is igen szomorú lenne, ha nem lett volna botrány belőle. A mikor egy ujságíró maga ad példát arra, hogy az ujságtámadást ily módon fegyverezék le: mit várhatni a többiektől, akiket az ujságok még meg fognak támadni? S ha az ujságírókról minden támadás után a megtámadottak valami kompromittálót mondanak — marad akkor valami tisztán a sajtó becsületén? . . .

Bizony, ha *Halász* Lajos berámázta az öt támadó cikkeket — amint az ő cikkével megesezt — vagy legalább is nyugodtan elteszi s nem szól se a cikkekről, se a szerzőjükről, — akkor sokkal magasabban áll a világ szemében. Ugyis mint közéleti férfiú, ugyis mint — vajjon annak nevezhetjük-e még? — mint ujságíró-kartársunk.

Robotos.

A koreai trónválság.

Forradalom készül.

A katonaság föllázadt.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, július 20.

A messze Keleten, ahol a közelmúltban a világtörténet egyik legvéresebb háborúját viselték, forradalmi tünetek mutatkoznak. A koreai császárt, aki a hágai békekonferenciára követeket küldött, holott a koreai császárság már négy év óta japán fenhatóság alatt áll, a japánok a trónörökös javára tudvalevőleg lemondásra kényszerítették. A császár lemondása természetesen különböző érzelmeket keltett Korea lakossága körében, amelynek egyrésze gyűlölettel viseltetik a japánok iránt.

Mint Koreából érkezett táviratok jelentik, a főváros csőcseléke zavargásokban foglalt állást a császár lemondásával szemben, a japán rendőrségnek mindezekig azonban sikerült a tömeget megfékeznie és a vérengzést megszüntetnie. A koreai eseményekről az alábbi táviratok számolnak be:

Szöul, július 20. A császári palota előtt délután 500 főnyi néptömeg verődött össze, amelyet szétkergettek. Az éjjeli kihallgatás folyamán, amelyben a császár teljesítette a kabinet azon követeléseit, hogy lemondjon, egy diákból álló csoport petíciót akart a császárhoz juttatni. A rendőrség megakadályozta őket ebben és a csoportot viszaszorította a palota keleti oldalára, ahol egész éjjel ott maradtak. Számos beszédet mondtak. Éjtélkor a japán rendőrfőnök karabélyokat osztott szét a rendőrök között. A néptömeg állandóan növekedett, de nyugodt maradt.

London, július 20. A koreai császár lemondásáról Tokióból még a következőket jelentik: Itt érzik, hogy azt az izgatottságot, mely *Szöul* ban a császár lemondása miatt támadt, nem az agg császár iránti lojalitás érzete, hanem az az aggodalom idézte elő, hogy Japán komoly rendszabályokat fog Korea ellen foganatba venni. Mielőtt a mikádó békés szándékait teljes mértékben felismernék, mindenesetre némi agitá-

ció várható. Az új király koronázásának határnapját még nem tűzték ki. Bárha itt élénken adnak kifejezést a detronizált császár iránti rokonszenvnek, a lakosság mégis megkönnyebbülten lélegzik fel, hogy az intrikust, mint ahogy a császárt elnevezték, teljesen lefegyverezték. Egyébként bizvást remélik, hogy Japán és Korea viszonya a jövőben sokkal simábban fog alakulni.

Szöul, július 20. A hivatalos lap közli a császár lemondását a trónörökös javára. A közleményt a császár és a külügyminiszter írta alá. A város utcáin katonaság cirkál. Az éj beálltával a városban nyugalom uralkodott. A japán üzleteket katonaság őrzi. A rendőrség jelentése szerint a fölizgatott koreaiak megölték és megsebesítettek 25 japánt. A császárt a zavargások nagyban aggasztják és bocsánatkérő levelet intézett. Ito marquishoz, melyben sajnálkozásának ad kifejezést, hogy tudatlan alattvalói a zavargásokban részt vesznek.

Szöul, július 20. Több ezer főnyi csöcselék a japán negyedben vérengzést követett el. A japán katonák szétverték a tömeget.

Szöul, július 20. Koreai katonák ma zendülésbe törtek ki. A zendülők eltávoztak a kaszányákból és megtámadták a rendőröket. Több sortűz után a rendőrök elmenekültek. A koreai katonák botokkal, kövekkel fölfegyverkezve, a csöcselék támogatására a japán negyed ellen indultak.

Csütörtökön!

Kész lesz a kiegyezés.

Kossuth hallgat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 20.

Csütörtökre állítólag elkészül a kiegyezés. Természetes, hogy akármilyen lesz, a koalíció sajtója tele fogja kürtölni az országot a magyar álláspont győzelmi himnuszával, holott az előjelek úgy mutatják, hogy Beck báró nem igen honorálta a tárgyalások folyamán a magyar álláspontokat. De — majd meglátjuk.

Ma különben *Seighart* Rudolf osztrák miniszterelnökségi osztályfőnök és *Kossuth* Ferenc nyilatkozatokat tettek a kiegyezésről. Mindakettő együtt sem mondott semmi fontosat. Ez a nyilatkozatoktól való ideges tartózkodás nem sok jóra enged következtetni. Majd csütörtökön elvállik!

Távirati értesítéseink:

A kiegyezés.

Bécsből tehát mindenestre tisztább képet kaphatunk a kiegyezés ügyének állásáról, mint a mi miniszterelnökeinktől. Ma is érdekes levelet közöl a vezércikke helyén a *P. Lloyd*, amely a kiegyezés mai stádiumát ismerteti s amelyről a lap hangsúlyozza, hogy jól informált helyről kapta. E szerint a két miniszterelnök a jövő hét közepén Budapesten fog tanácskozni a kiegyezés kérdéséről s arról, hogy ezuttal is bevonják-e a szakelődókat a tárgyalásokba, még nem határoztak. A kiegyezés ügye úgy áll, hogy csak akkor nem lesz meg, ha nem akarják. Tisztára tárgyi nehézségekben valószínűleg már nem fog hajótörést szenvedni, mert a kormányok éppen az alapvető kérdésekben: a vám- és kereskedelmi szerződés tartama, formája és tartalom dolgában már meggyeztek. Az államadósság kérdésében, mely

az 1902. évi tárgyalásoknál legyőzhetlen nehézségeket okozott, ma jóformán már el van intézve s legfőleg részletkérdések miatt kerül szóba. A fogyasztási adók dolgában is megvan a kívánt közeledés. Itt is forognak még fenn differenciák, de körülbelül ismerik a pontot, ahol a két fél találkozik. Sokkal kedvezőtlenebbül áll a szűrtax dolga. Itt is úgy látszik azonban, hogy az osztrákok már nem ellenzik me-reven a szűrtaxot s hogy találnak módot, melylyel ezt a magyar kívánságot az osztrák érdekekkel összeegyeztethessék. A szabadalom-, minta- és védjegyvédelem dolga egészen tisztázva van. Az állam-egészségügyi kérdésekben sem kész még a megegyezés. A tarifák dolgában szintén van elvi megállapodás. Amit nem tisztáztak, az mind a végrehajtás kérdése. A kvótakérdés jogilag ugyan nem a kiegyezésnek, de politikai és gazdasági tekintetből összefügg vele. A kormányok itt is meglehetősen értik egymást, de természetesen nem ők a döntő faktorok. A bank-szabadalom meghosszabbításáért maga a bank még nem folyamodott.

Kossuth nem nyilatkozik.

Egy újságíró tegnap megkérdezte a Herkules fürdőben üdülő *Kossuth* Ferencet, hogyan vélekedik báró *Beck* osztrák miniszterelnöknek az osztrák Reichsrath tegnapi ülésén a kiegyezés dolgában tett nyilatkozatairól. *Kossuth* Ferenc erre a kérdésre a következőképpen válaszolt:

— Nem látom át azt, miért lenne nekem tanácsos bármiképpen is nyilatkoznom azzal a beszéddel kapcsolatosan, melyet báró *Beck* osztrák kormányelnök az osztrák Reichsrathban folyó mostani költségvetési tárgyalás rendjén mondott s melyben a kiegyezésről is nyilatkozott. Mikor olyan jelentős és nehéz tárgyalások folynak, mint azok, melyeket a magyar és osztrák kormányok hónapok óta folytatnak, és pedig minden alkalommal naponként nyolc-kilenc óráig tartó folytonos ülésezésekkel, tehát a legnagyobb ügybuzgósággal: ily nehéz tárgyalások folyama alatt a tárgyaló kormányok tagjai a nyilvánosság ujján, a hírlapokban nem nyilatkoznak anélkül, hogy a kiegyezés létrehozását meg ne nehezítenék. Éppen ez okból határozta el legutóbbi bécsi ülésében a két kormány, hogy a szünet alatt nyilatkozatokat teljességgel nem tesznek s a még nem kész kiegyezésről étesítéseket nem adnak. Már pedig maga az a tény, hogy a kiegyezés még nem kész, mutatja, hogy vannak még kérdések, melyekre vonatkozóan az álláspontok eltérők. Ha estleg egyforma álláspont jut tehát valamiképpen nyilvánosságra, semmi ok sem szól amellett, hogy ennek különös fontosság tulajdonítsák addig, míg a kiegyezés lehetetlensége nem konstátáltatik, ami remélhetőleg kikerülhető lesz: mert az adott helyzetben, melyet 1915, illetőleg 1917 ig tényleg változtatni nem lehet, határozottan érdekében van mindkét államnak egymással kiegyezni, ha lehet. Válaszom a hozzám intézett direkt kérdésre az, hogy báró *Beck* nyilatkozataira semmit sem mondok.

Megszövegezték a kiegyezést.

Seighart Rudolf osztrák miniszterelnökségi osztályfőnök ma tényleg Budapestre érkezett. Délelőtt a miniszterelnökségen tárgyalt *Wekerle* Sándor miniszterelnökkel, *Szterényi* József és *Popovics* Sándor államtitkárokkal, majd bevonták a tanácskozásba *Töry* Gusztáv igazságügyi állam-

titkárt is, mert a kiegyezési javaslatok megszövegezéséről volt szó.

A tanácskozás után *Seighart* a következőket mondta a hírlapíróknak:

— *Beck* báró miniszterelnök ur megbízásából jöttem Budapestre. A délelőtti folyamán tanácskoztam *Wekerle* Sándor miniszterelnök urral, *Popovics* Sándor, *Szterényi* József és *Töry* Gusztáv államtitkár urakkal. A tanácskozás során szó volt azokról az elintézendő kérdésekről, amelyekre *Beck* báró utalt a Reichsrathban elmondott beszédében. Azonkívül stilizáltuk a kiegyezési szerződés egyes pontjait és ezért volt jelen *Töry* államtitkár ur is. A jövő héten folytatódnak a kiegyezési tárgyalások. Csütörtökön Budapestre érkezik az osztrák miniszterelnök és én remélem, hogy akkor meglesz a kiegyezés. Ha csütörtökön nem sikerül lezárni az aktákat, akkor szeptemberben leszünk készen.

Szóba került az a támadás is a hírlapírók előtt, amely a függetlenségi párt félhivatalos lapjában, a *Budapest*-ben ma reggel megjelent. Erre nézve *Seighart* dr. a következőket mondta:

— Hallottam már a támadásról és mondhatom, hogy nem igaz a vád. Én nem áskálódtam, mindig az egyenes uton haladtam, mert ez a becsületes dolog. Nyílt kártyákkal szoktam játszani, Hintertreppenpolitikát soha nem csináltam.

Az osztrák osztályfőnök délután 3 órakor visszautazott Bécsbe.

A horvát ügyek.

Zágrábi értesülés szerint a renitens elemeknek a kedélyét nagyon lehűtötte ott az osztrák miniszterelnöknek az a kijelentése, hogy a kiegyezés körül holmi külön horvát álláspont érvényesüléséről szó sem lehet.

A horvát dolgokban most csakis *Rakodczay* bán részéről folyik a munka. Érdekes, hogy a horvátok adómehtagadással, rezisztenciával is megpróbálkoznak. Ennek semmi jelentősége nincs. Horvátországban a közigazgatás az egész vonalon állami. Az ottani viszonyokat a magyar állapotokkal teljes lehetetlenség összehasonlítani.

A horvátok nemzeti ünneppel is fűszerezik a politikai harcot. Az ünnepnek *Bécsujhely* a színhelye, a horvátok saját nemzeti hősiüknek nevezték ki *Zrinyi* Pétert és *Frangepán* Ferencet, a kiket tudvalevőleg *Bécsujhelyt* végeztek ki. Most exhumálják a hamvaikat a bécsujhelyi temetőből és Horvátországba szállítják. Hogy ezt az alkalmat is horvát tüntetések rendezésére fogják felhasználni, arról beszélni sem kell.

SPORT.

+ *Aradi* turisták Menyházán. Az aradi Turista egyesületnek e hó 28 ikán Menyházára tervezett nagyszabású kirándulása iránt városszerte nagy az érdeklődés. Már eddig 83-an jelentkeztek s szerdaig, amikor a jelentkezéseket az intézkedés megtétele miatt lezárják, a tömeges jelentkezés következtében, a résztvevők száma meghaladja a kétszázat. A kirándulásra bevezetendő külön vonat vasárnap reggel fél hat órakor indul el Aradról és Menyházáról este 8 órakor indul. A kirándulásra vonatkozó részleteket és tudnivalókat ugyesintén a vonatindulás pontos idejét a kirándulókkal külön közli az egyesület. Vasúti költség a különvonaton az előkészítési közös költséggel együtt személyenként 4 korona. A különvonat a Turista-egyesület részére bevezetett vonat lévén, a szabadjeggyel bírók jegyeit

ezen vonatra a turista-egyesület által érvényesítettnek. A szabadjeggyel bírók 1 kor. előkészítési költséget fizetnek, 10 éven alóli gyermekek, ha ketten vannak, egy személyjegy árát fizetik. Élelmet és italt a kirándulásra mindenki magával vihet. Étkezni azonban a fürdővendég lőben is lehet, hol egy ebéd 2 korona. Akik tehát a vendéglőben óhajtának étkezni, zavarok elkerülése végett az ebédet is rendeljék meg, melynek összege a jelentkezésnél szintén lefizetendő. Jelentkezni lehet: a Kerpel László könyvkereskedésében elhelyezett íven, ugyancsak Ritt Gyula egyesületi titkárnál. (Szabadság-tér 16.) ki a kirándulásra nézve felvilágosítást is ad.

„Petur bán“ újra sikkasztott.

Dienes Márton bankházat nyit.

A new-yorki plébános elbeszélése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Két Amerikába szakadt, valamikor jobb napokat látott s a magyar közéletben szerepet játszott emberről hozott hírt egy new-yorki plébános, aki jelenleg Budapesten tartózkodik. Rudnyánszky Gyula volt lapszerkesztő, aki „Petur bán“ álnév alatt két év előtt az ismert felsőségi költeményt írta, az egyik. Rudnyánszky Amerikában is a szerkesztés mezejére lépett, míg egy szép napon a pénztár tartalmával együtt feltűnés nélkül távozott. Jelenleg rendkívül rossz viszonyok között él s pumpolásai révén tartja fenn magát.

A másik, akiről hírt hozott a new-yorki pap, Dienes Márton volt képviselő, aki a Norddeutscher Lloydnak egyik jól fizetett hivatalnok. Neki már jobban kedvezett a sors, s hírlik, hogy nemsokára bankházat nyit.

A két kalandos életű magyarról következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Jelenleg Budapesten tartózkodik egy Kovács nevű new-yorki plébános, aki igen érdekes dolgokat mondott el két Amerikában élő nevezetes magyarról, Rudnyánszky Gyula költőről és lapszerkesztőről és Dienes Márton volt országgyűlési képviselőről. A plébános elbeszélése szerint Rudnyánszky eleinte végig pumpolta az összes magyarokat, míg később a clevelandi Szabadság lapnál kapott alkalmazást. Amikor a lap szerkesztője, Kohányi Tihamér látogatába Magyarországra utazott, Rudnyánszkyra bizta a szerkesztést és az üzleti kezelést is. Mire aztán Kohányi visszaérkezett Clevelandba, a pénztárt üresen, a lap üzleti vezetését pedig a legnagyobb rendtelenségben találta. Rudnyánszky ott is folytatta tehát a Magyarországon üzött kezelést, amiért Kohányi elcsapta a laptól. A volt lapszerkesztő azóta ismét honfiainak pumpolásából tartja fenn magát.

Dienes Mártonnak azonban Kovács plébános szerint igen jó dolga van. A volt 48-as képviselő és lapszerkesztő már Magyarországon is összeköttetésben volt a nevezetes v. Pilis urral, a Norddeutscher Lloyd igazgatójával és ennek révén lett Dienes a német hajózárság new-yorki megbízottja. Dienes emellett írói tevékenységet is fejt ki és ő volt az, aki tavaly a nagy feltűnést keltő röpiratot írta a Habsburgok elkorcsosodásáról is. Ez a röpirat az amerikai magyarok legnépszerűbb könyve és eddig már 25000 példányban kelt el. A Norddeutscher Lloyd-tól 200 dollárt kap Dienes havonta, irodalmi munkássággal is 100 dollárt keres, úgy hogy most már megtakarított pénze van és bankházat akar nyitni.

Nincs szövetség a nemzetiségek és a horvátok között. Ausztria ismét intrikál. Goldis László nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Hetek óta röpitik világgá Bécsből a hírt és a bukaresti Adeverul c. lap bécsi híradása nyomán az Aradi Közlöny is megírta, hogy a magyarországi nemzetiségek és a horvátok között szövetség készül, amely már a parlament őszi ülésének során erős akcióba fog lépni. Az új koalíció a szállongó hírek szerint elsősorban a horvátok képviselőházi küzdalmében akar érvényesülni és a magyar koalíció és kormánya ellen kész olyan elkeseredett harcot vívni, amely nem riad vissza a parlamenti munkásság megakasztásától, röviden szólva az obstrukciótól sem. Az őszi törvényhozás munkásságára nézve kevésbé biztató hírek Magyarországon hitelre találtak annál is inkább, mert sem a nemzetiségek, sem a horvátok részéről nem cáfolták meg az új koalíció alakulásáról szóló közleményeket.

Amikor a nemzetiségi és a horvát képviselők koalíciójának terve első ízben fölmerült, az Aradi Közlöny egy vezető helyen közölt cikkben kifejtette azokat az alapos okokat, amelyek a terv megvalósítása és különösen ama híresztelés ellen szóltak, hogy ősszel a nemzetiségi klub tagjai messzemenő támogatásban részesítenék a horvátok obstrukcióját. Az állítólagos szövetkezésnek Bécsből lanszirozott hírére akkor még csak kételkedéssel fogadtuk, ma azonban módunkban van teljesen kompetens forrásból származott értesülés nyomán jelenteni, hogy mind az új koalícióról, mind pedig a nemzeti irányú törvényhozást meggátoló obstrukcióról szóló közlemények elejétől végig valótlanok. Az Aradi Közlöny egyik munkatársa ugyanis ma délután fölkereste Goldis László országgyűlési képviselőt és megkérdezte, hogy igazak-e a kérdéses szövetkezés kövacsolásáról és az őszi együttes vehemens parlamenti küzdelemről főképpen Ausztriából hozzánk érkező hírek? Goldis László a leghatározottabb formában kijelentette, sőt annak közlésére is kért, hogy a horvátok és nemzetiségek koalíciójáról még eddig szó sem volt és semmi ok sincsen ennek a fegyverbarátságnak a megvalósítására. A nemzetiségi párt nem keresi az ellentétek szítását közte és a magyar pártok között és ezért horvát obstrukció esetén nem venne részt a parlament munkásságát megakasztó akcióban, amellyől a nemzetiségek már azért is tartózkodnak, mert hiszen még az akció sikere sem hozna rájuk nézve semmiféle számbavehető eredményt.

A román nemzetiségi képviselő érdekes nyilatkozatáról az alábbi tudósítást adjuk:

Goldis László orsz. képviselő ma délután az Aradi Közlöny szerkesztőségének egyik tagjával beszélgetést folytatott arról az aktuális és nagyfontosságú politikai kérdésről, készül-e szövetség az országgyűlésnek nem magyar pártjai között és várható-e a horvátok és nemzetiségek együttes obstrukciója az ősszel az október 10-ikén összeülő Házban? Goldis munkatársunk kérdésére a következőket felelte:

— Olvastam ezeket a sajtóban és politikai körökben elterjedt híreket és kijelenthetem, hogy még csak semmiféle táncszokás sem volt a horvátok és nemzetiségek koalíciója tárgyában. Lehet, hogy Bécsben két magyar nemzetiségi és horvát vagy délszláv kávéházban vagy egyebütt találkozott és politikáról beszélgetett; de itt Magyarországon is akárhányszor megtörtént, hogy a függetlenségi párt vezető embereivel egyikünk-másikunk politikáról diskuráltatott és mégsem jutott senkinek sem eszébe mindjárt valami szövetség tervét híresztelni. Megengedem, hogy Bécsben folyhattak beszélgetések pártunkbeli és horvát politikusok között, de a nemzetiségi párt, mint olyan, semmiféle hivatalos formában nem érintkezett a horvátokkal.

— Még kevésbé igaz, — folytatta Goldis nyilatkozatát. — hogy mi támogatni fogjuk a horvát obstrukciót. Ezt teljesen alaptalan híreknek jelentheti ki. Mi, akik mindenkor elíteltük az obstrukciót és azt, hogy az ország költségvetésén kívüli állapotba kergettesék, az ősszel nem vehetünk részt olyan parlamenti akcióban, amelynek obstrukciós jellege van és amely az érdekeinket még csak nem is érintő kérdés miatt folyik. Ezekkel a híresztelésekkel csak azt akarják elérni, hogy bizalmatlanságot ébreszsenek a magyarságban a mi működésünk iránt és a köztünk főforgó elvi ellentétek kiegyenlítése helyett az egymáshoz való közeledést megnehezítsék.

— Ez a galád tendencia, — mondotta ezután Goldis, — nemcsak politikai kérdésekben, hanem más jelenségekben is megnyilvánul. Itt van például a legutóbbi napok sajnálatos eseménye, a branyicskai Maros-hid ellen intézett merénylet ügye. Egyes lapok nem átalították ennek a bűnesetnek okául a nemzetiségi ellentéteket fölhozni, sőt arra is vetemedtek, hogy a nemzetiségi „izgatók“ művének tüntették föl a merényletet. Az ily rágalom megbélyegzésére, a több milliónyi románság becsmérlésének elítélésére nem találunk kellő szavakat, de annyit mondhatok, hogy igen rossz szolgálatot tesz a hazának és a magyarságnak az, aki rosszindulatból vagy korlátolt észjárásból a románságot vádolja meg annak a bűncselekménynek elkövetésével, amely egy elbocsátott munkásnak a boszúműve volt.

— A komoly magyar elemeket föl-hívjuk, — fejezte be a képviselő a beszélgetést, — hogy vessenek véget az ilyen konkolyhíntő, gyalázatos manővereknek. Utóvégre bármilyen differenciák is legyenek közöttünk és a magyarság között, a végcél az egyetértés és közös boldogulás találása, mert nem örökös harcot hirdetünk és nem az a jó hazafi, aki a felreértéseket növeli.

Ezzel véget ért az érdekes beszélgetés.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: A vigaszvegy, operette. Este: Bernát, bohózat.

Hétfő: A polgármester ur, vigjáték. Tapolczay Dezső vendégfőléptével.

Kedd: A páholy, bohózat. Tapolczay Dezső vendégfőléptével.

Szerda: Az aranykakas, bohózat. A karszemélyzet jutalomjátéka. Tapolczay Dezső vendégfőléptével.

Bernát.

Enekes bohózat 3 felvonásban. Írta: Heltai Jenő. Zenéjét összeállította: Kun László. — Bemutató előadás.)

Bernát a közismert férj, *Heltai Jenő* kiváló író, a nyár az a szalmaözvegyek fénykora, a Bernát az két felvonáson keresztül bohózat, a harmadik felvonásban azt hiszem vendéglő, a közönség hazamegy és otthon kiheveri a Bernát fáradalmait. Mert azért, hogy a harmadik felvonás vendéglő, a másik két felvonásban van annyi kacagni való, hogy a publikum okvetlen vágyára szorul, és ezért a pompás két felvonásért szívesen elnézzük, hogy nincs harmadik felvonás, elvégre hol van az megírva, hogy mind a három felvonásnak jónak kell lenni, vagy egyáltalán muszáj lenni. Heltai Jenő van olyan kiváló író, hogy megengedheti magának azt a luxust, hogy három felvonásból kettő felvonás, illetőleg bohózat, ellenben a harmadik vendéglő, vagy ha jobban tetszik, elég volt a komédiából elküldi a szereplőket egy kicsit mulatni, miután a közönség már előzőleg alaposan kimulatta magát. Ebben a kusza előadásban valószínűleg homályosnak látszik a kis ügy, az alábbiakban tehát némi felvilágosítással szolgálunk.

Kezdjük előlről. Bernát, a közismert férj, keszes nejétellenben Elvirának hívják. Önagysága úrdóbe, Abbáziába megy és féltékeny. Féltékeny pedig Bernátra, akinek ellenőrzésére Tunkót rendeli ki. Ez a Tunkó egy hülye fiatal ember, aki szerelmes Bernátnéba és megígéri, hogy nyolc oldalos levelekben számol be Bernát élményeiről. Elvira elutazik, Bernát megkezdi az élményeket. Cicay Panni kabaret éimadonna a szalmaözvegyesség szomorúságait megédesítője. Bernát, Tunkó és Cicay Panni együtt züllenek, aztán elválnak és Panni, mint Gács Manóné szintén Abbáziába megy aralni, oda internált szerelmese, a szanatóriumba csukott Penteley után. Abbáziába érkezik Bernát és Tunkó is, valamennyien összeálkznak, pofozkodnak, fürödnek és elutaznak. Ez történik két felvonáson keresztül. A harmadik felvonásban nem tudom mi történt valószínűleg soha nem is tudom meg, mert ez irányban tett legelőnékebb és legbehatóbb kezűködésem is eredménytelenül maradt. Kacagás mindezek dacára annyi volt, hogy az Sogun előadás elpirulhat a Bernát-kacagás eredménye mellett. Az előadás, leszámítva a leszámítandókat, jó volt. Pazar sikere Bernát szerepében *Leöveynek*. Minden vértük nélkül, előkelő eszközökkel gyí humorral ruházta fel Bernát alakját, a közönség ki nem fogyott a kacagásból apsból. Leövey már eddig is dicsekedhetett közönség szeretetével, mai alakításával azonban végkép meghódította a közönséget. Mellette, illetőleg vele együtt *Sz. Rontay* Boriska ki részét a sikerből. Cicay Pannát kedvickantériával, sok sikkkel és temperamenal kreálta. A mozzidalt meg kellett isnie és a második felvonásban háromszor eltegették meg a Hortival táncolt bosztont. tapsot kapott és igazi nagy sikere volt. H. Juci Bernátné szerepében nagyon kedvickolt és ma is állandó derűtséget szerzett. a hülye Penteleyvel aratott sikert és kitűnősnak bizonyult.

Taludy úgy látszik nem nagyon ambicioz. Tunkó szerepét, mert teljesen elejtette. *Leövey* egész jó vicedoktor volt és mindezek a harmadik felvonásnak is megbocsátva lapíthatjuk, hogy a Bernátnak nagy sikk volt, a közönség kitűnően mulatott és még igen gyakran Heltai pompás hu-

H. G.

* *Tapolczay Dezső* vendégjátékai. *A Vigszínház* kitűnő művészt, *Tapolczay Dezsőt* az aradi közönség oly kitűnő szívélyességgel fogadta, a vendég kifogyhatatlan humora annyi derűt hozott a nézőterre, hogy Szendrey igazgató további három estére kérte fel vendégül *Tapolczayt*. A művész hétfőn *Kadelburg Gusztávnak* a múlt héten bemutatott fényes bohózatában: *A polgármester ur*-ban lép fel újból, kedden pedig a *Páholy* bohózat reprizében játszik. A szerdai estén a színtársulat névtelen gárdájának, a kar személyzetnek javára lép fel. *Schönthan és Kadelburg* pompás bohózatában, az *Arany kakas* ban bucsuzik közönségünkől.

* *A karszemélyzet jutalomjátéka* Julius hó 24-én, mint minden évben, az idén is előadás lesz a karszemélyzet javára. *Szendrey* igazgató gondoskodott arról, hogy minél érdekesebb legyen az este. Az érdekességet fokozza az is, hogy *Tapolczay Dezső* a *Vigszínház* művésze meghosszabbítja aradi vendégjátékát és a karszemélyzet estéjén, mint vendég díjtalanul fellép. Müller Ottó szerepét játssza az „*Arany kakasban*” Blumethel és *Kadelburg* nagyszerű darabjában. A darab elsőrangú szereposztásban kerül színre. H. Harmath Józsa, Dally, Benkóné, Leövey, Szathmáry, Kállay stb. kezében vannak a szerepek.

* *Ujházy* vendégjátékai. A mester nagyon szereti Aradot és Arad nagyon szereti a mestert. Azért is találkoznak oly sűrűn, azért is tapsolnak oly gyakran egymásnak. Azaz csak a közönség tapsol, de ezt azután szívből teszi, a mester pedig fogadja a hódolatot. Az utolsó nyári hét utolsó három estéjén újból alkalmunk lesz gyönyörködni tiszta művészetében. Pénteken *Lessing* klasszikus drámájában: *Bölcs Náthán*-ban, szombaton két rövid vígjátékban (*Költőn kért feleség* és *Egy játszma piké*), szombaton pedig: *A titok* Juvend papájában lép fel.

* *Könyves Jenő* vendégjátéka. Az aradi színháznak drámai hőse és rendezője volt *Könyves Jenő Zilahy* Gyula igazgatósága alatt. *Könyves* tartalmas és komoly művésze gyorsan meghódította a legmagasabb drámai műfajok barátait. *Könyves Jenő*, aki ezidőszerepben a szabadkai színház tagja, csütörtökön: *Hamlet* címszerepében lép fel. *Hamlet* *Könyvesnek* oly szerepe, amelyet husz évi színészkedésének ideje alatt folyton fejlesztett és tökéletesített. Ezzel a szerepével mulatkozott be Aradon s hódította meg egy csapásra a közönséget.

* *Cirkusz*előadás a *Kossuth-szobor* javára. A *Willand*-cirkuszban hétfőn délután teljes esti műsorral előadást tartanak, amelynek egész jövedelmét a *Kossuth-szobor* alapja javára fordítják. A *Kossuth-szobor* bizottság ezúton kéri a közönséget, hogy a hazafias célra való tekintettel minél nagyobb számban vegyen részt a szobor alapja javára rendezendő előadáson.

* *A jövő hét* játékrendje. A nyári idény utolsó hetének minden estéjén vendég lép fel. Az első három estén *Tapolczay Dezső* játszik. Hétfőn közkívánatra megismétlik. *A polgármester ur* című vígjátékot, kedden pedig *A páholy*, ez a kitűnő bohózat kerül színre. Szerdán a karszemélyzet jutalomjátékán *Az arany kakas* bohózatban lép fel *Tapolczay*. Klasszikus este lesz csütörtökön *Könyves Jenő*vel, mint vendéggel. Színre kerül: *Hamlet*, az utolsó három estét *Ujházy* Ede vendégjátéka tölti be. Pénteken *Bölcs Náthán*, szombaton *Költőnkért feleség* és *Egy párti piké*, vasárnap pedig, a szombati befejezésül *A titok* szerepel a játékrendben.

Becsületügyi eljárás

egy aradi huszárfőhadnagy ellen.

Mert nem akart vérengzést.

Egy párbaj utójátéka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Az Edvárd-huszárok tisztikarában már hetek óta nagy érdeklődéssel tárgyalnak egy különös esetet, amelynek főszereplője a huszárezred egyik fiatal főhadnagya, aki ellen az esetből kifolyólag egy tiszttársa becsületügyi feljelentést tett, mert egy „polgári” párbajnál segédkezvén, állítólag nem járt el olyan precizitással, a hogyan eljárnia kellett volna. A becsületügyi eljárás alapja érdekes világításban tünteti fel azt a szellemet, amely a mi hadseregünkben uralkodik s amely a párbajkodexek által felállított merev szabályokat valóságos bálványoknak tekinti.

A nagy titokban folytatott becsületügyi eljárásról tudósítónknak az alábbiakat sikerült megtudnia:

Hónapokkal ezelőtt történt, hogy *B. Géza* aradi bankhivatalnok, aki akkor az *Aradi Ipar és Népbank*-ban volt alkalmazva, összekocant egyik jó barátjával, *J. Gyula* joghallgatóval. Az összezördülésből lovagias affér keletkezett. *J. Gyula* egyik segédjeként az Edvárd huszárezred egyik főhadnagyát, *Petrovics* Károlyt nevezte meg.

A párbaj annak rendje és módja szerint le is folyt. Vezető segéd *Petrovics* Károly volt, aki az első összeecsapás után, mivel a felek egyike könnyebb sérülést szenvedett, be akarta szüntetni a párbajt, arra az elvre támaszkodva, hogy az ellenfelek jó barátok voltak s hogy nem kell mindenáron vérengzést rendezni. A többi segédek azonban nem helyezkedtek erre az álláspontra s a párbajt tovább folytatták, azzal a kijelentéssel, hogy nem gyerekljátékról van szó.

A párbajt befejezték s az ügy aktái egyelőre lezárultak. Kis idő múltán azonban valami kontroverzia támadt *Petrovics* főhadnagy és egyik tiszttársa, *Schwarz* Károly főhadnagy között. Ennek a kontroverziának az lett a következménye, hogy *Schwarz* főhadnagy feljelentette *Petrovics* csot az ezredparancsnokságnál azon a címen, hogy a fentebb említett párbajnál nem járt el korrektül, mikor mint vezetősegéd, egy jelentéktelen sérülés miatt be akarta szüntetni a párbajt. A feljelentés folytán az ezredparancsnok el is rendelte a becsületügyi vizsgálatot *Petrovics* ellen. A tisztikarból alakult becsületügyi választmány már hetek óta folytatja ez ügyben vizsgálódásait, anélkül, hogy eredményre vezetett volna. A vizsgálatot természetesen a legnagyobb titokban folytatják s így a bővebb részletek hiányoznak.

Nem lehetetlen, hogy a katonai morál *Petrovics*ot bűnösnek fogja minősíteni s egy jelentéktelen semmiség miatt talán egész karrierjét megakasztja. Az érdekes kérdés eldőlté elé nagy érdeklődéssel néznek a tisztikar körében.

Csütörtökön!

— A kiegyezés kérdése. —

— Az osztrák miniszterelnök nyilatkozott a kiegyezés napjáról!

— Igen, Csütörtököt mondott!

HIREK.

Olim quid fuerim . . .

A temesvári városháza Jenőherceg-téri homlokzatát mind a mai napig messze kirívó, fekete betűs felirat éktelenítette el. Ez a felirat melyet időnkint át meg átfestettek, azoknak az időknak a hírét tartotta fenn, amikor az osztrák volt még ur Magyarországon és azt az Ausztriát dicsőítette, amely Magyarországot idegen erővel bilincsekbe verte.

Sok szenvedelmes vitát okozott ez a hivalkodó felirat, pedig nem fűződött ehhez a felirathoz semmi kegyeletérzés. Történelmi értéke sem volt. Régebben azt hitték, hogy a Merczy tábornok idejéből származik, aztán megtépdeste ezt a kevéske osztrák dicsőséget is a valóság: a felirat a Bach korszakban készült, s az önkényuralmat glorifikálta.

A vége aztán az lett, ami minden osztrák dicsőségnek kell, hogy legyen ebben az országban: pusztulnia kellett. A temesvári városháza renoválása közben vakarták le a gyászos feliratot, amely a közelmúltban is sok és éleshanguvitatkozásnak volt oka a temesvári törvényhatóságban.

Az immár megboldogott gyászos felirat latin szövege ez volt:

Olim quid fuerim, praesens insigae docebit
Moenia quae circum Turcica structa vides.
Caesareis vicit princeps Eugenius armis.
Quae tibi nunc fulgent, Mercius arte tulit.
Dent autem Superi, postrema in saecula mundi
Optata hac semper conditione fruatur:
Qua fruor augustis aquilae dum protegor alis,
Dum regit haec Sceptra Austria diva suis."

Magyarul:

Hogy mi valék hajdan, a jelen disz-cimer utal rá:
S törökös bástyák, mikre szemed ma mereng;
S melyeket a fejedelmi Jenő küzdött le dicsően,
De mai fényében Mercei művére találsz!
Adja az ég, hogy századokig élvezzem az édes
Jólétet, melynek mostani sorsom örül:
Mig a hatalmas sas fölséges szárnyai védnek,
S kormánypalcáját Ausztria tartja fölem.

— **Merénylet a portugál királynő ellen.** Berlin-ből táviratozzák: Lisszabonból jelenik, hogy a portugáliai királyné ellen Madrid közvetlen közelében merényletet intéztek. Amikor a királyné kíséretével automobilon sétakocsizásra indult, a tömegből, mely a királyné kikocsizását nézte, hirtelen kövek pöpltek az automobil felé. A királynét egy nehéz kő megsebesítette.

Későbbi távirat jelenti: Amikor Amá királyné második fiával, Beja herceggel és kísérettel automobilon Cintrából Lisszabonba ment, több fiatal suhanc köveket dobott a kocsira. Egy kő a királynét alsó karján könnyen megsebesítette.

— **Elvesztett egy zágrábi bankhoz címzett levél a Kosár-utcától az Ujterem-utcáig terjedő utvonalon.** A levélben egy bianco-váltó volt. A becsületes megtaláló kéri, szíveskedjék a levelet lapunk kiadóhivatalában átadni.

— **A minorita generális elutazott.** Reiter Domokos, a minoriták generálisa, aki néhány nappal ezelőtt érkezett Aradra, ma elutazott. Után 6 óraker bucsuzott a rend tagjaitól s az őket megáldotta, a rendház előtt vára

kozó kocsiára ült s kthajtatott az állomásra. Távozása alkalmával ünnepélyes harangzugás bucsuztatta a főpapot, akit hat kocsin kísérték ki a minorita atyák a vasúthoz. Reiter Domokos a 7 órai gyorsvonattal Erdély felé utazott.

— **Képviselő és újságíró afférje.** Nagyváradról táviratozzák, hogy Halász Lajos dr. országgyűlési képviselő, akit Hoványi Kornél hírlapíró tegnap este a Reiner téri Royal-szálló előtt inzultált, ma Ardelean Jusztin dr. ügyvéd és Liptay Károly hírlapíró útján provokáltatta támadóját. Hoványi Kornél ma estig még nem nevezte meg segédeit. — Halász Lajos dr. országgyűlési képviselő annak kijelentésére kért fel bennünket, hogy őt a tegnapi incidens alkalmával korbácsítás nem érte. — Ezzel szemben Hoványi Kornél telefonon jelentette nekünk, hogy ő többször végigverte korbácsával Halász Lajos dr.-t, akit addig ütött, míg a közbelépők szét nem választották őket s a korbácsot ki nem vették a kezéből. — Hoványi Kornél különben a nagyvárad Szabadság holnapi számában nyilatkozatot tesz közzé, amelyben kifejti, hogy a fővárosi és vidéki lapokban megjelent egyoldalú közlemények arra vezethetők vissza, hogy a nagyvárad hírlapírók egyrésze tudatosan elferdítve közölte az inzultusról szóló hírt a fővárosi és vidéki sajtóval.

— **Több ezer koronás ékszerlopás.** Nagy ékszerlopás történt e napokban Szathmáry Király Pálné felsőszolcsei kastélyában, a honnan ismeretlen tettesek több ezer korona értékű holmit tulajdonítottak el. A gyanu egy koldusasszony ellen irányult, ki két — 9 és 10 éves — gyermekével ugyanaznap kéregetett a kastélyban. A csendőrség ez irányban széleskörű nyomozást indított és sikerült is a koldusasszonyt két gyermekével letartóztatni. A személynazonosság megállapítása után kiderült, hogy az asszony Tamás Mária, a két kis fiú pedig Tamás János és Pál, már évek óta koldulásból és lopásból tartják fenn magukat és ugyancsak ők voltak azok, a kik Szathmáry Király Pálnét több ezer korona erejéig megkárosították. Eleinte tagadtak, de zsebeikből egész csomó ékszert és több zálogcédulát kotort ki a rendőrség. A gyermekek vallomása szerint anyjuk valóságos leckéket adott nekik a lopásból és főleg azt a tanácsot adta, hogy csak a „sárga” és „fénylő” dolgokat, vagyis az arany értékű tárgyakat, ékszereket lopják el. A megkerült ékszereket a csendőrség a királyi ügyészség őrizetére bizta, mely a koldusasszony és két gyermeke ellen folyamatba tette az eljárást.

— **Általános sztrájk a párttitkár kiutasítása miatt.** Zsolnáról táviratozzák: Az építőmunkások sztrájkba léptek, mire a szociáldemokratapárt titkárát, mert a dolgozó munkásokat terrorizálta, a hatóság kiutasítottu. Erre az összes szervezett munkások abbahagyták a munkát és Zsolnán kitört az általános sztrájk.

— **Halálozás.** Egy széles körben ismert, rokonszenves ur halt meg ma, hosszasan szenvedés után. Friedmann Ignác, volt tisztviselő és magánzó. A társaságokban, a melyeknek tagja volt, jó szívről, ötletes humoráról ismerték. Ötvennyolc éves korában halt meg; neje és Irma leányán kívül testvérei Friedmann Lajos és Ede gyászolják, továbbá a végvári Neuman család, a melyhez közel rokoni kötelék fűzte. Julius 22-én délelőtt tíz óraker temették a Perényi utca 8 sz. házból.

— **Flórián József** ma hajnalban 35 éves korában hosszasan szenvedés után meghalt. Az elhunyt családja és kiterjedt rokonság gyászolja. A temetés holnap, vasárnap délután 5 óraker megy végbe a Pécskai-ut 32-ik számú házból.

— **Szélhámos táncmester.** Furcsa módon csapta be Krausz Imre nevű fiatal ember, ki állítólag táncmester, Schwarcz Miksa makói lakost. Ez év elején ugyanis Schwarcz Miksa makói táncmester egyik szegedi kartársának

kérelmére magához vette annak fiát, Krausz Imre táncmestert, hogy őt támogatni fogja. Schwarcz Miksa nem is maradt fukar a támogatásban, három hónapig ellátta ifju kollegáját nemcsak élelemmel, de még zsebpénzzel is. Tette pedig ezt Schwarcz abban a reményben, hogy majd Krausz akkor téríti neki vissza, ha valahol keresetre tesz szert. Ennek is elérkezett hamar az ideje, mert Schwarcz Nagylakon állított össze ifju kollegája részére táncanfolyamot. Krausz azonban meg sem kezdte Nagylakon a táncmestert. Hirtelen pénzre volt szüksége, ezért egy másik táncmestert adott el a táncmestert 6 koronáért, ő pedig visszatért édes atyjához Szegedre. Schwarcz azonban pár nap múlva Szegeden termett azal a szándékkal, hogy feljeleníti a fiatal szélhámost. Ettől a szándékától azonban az ifju kartárs atyjának kérelmére nem csak elállott, hanem visszahozta Makóra és hogy ez kötelességének eleget tudjon tenni, Battonyán állított fel részére táncmestert tanfolyamot és mikor itt Schwarcz ujabban ellátta pénzzel, a fiatal ember meglepett, többszörösen becsapva Schwarczot, ki most megtette ellene a följelentést.

— **Tilos a mozi!** A gombák tenyésznék csak olyan szorgalmas szaporasággal, mint a hogy Európa nagy városaiban a „mozik”, a mozgókép-színházak. Arad is hirtelen megtelt ezekkel a szemrontó mulatóhelyekkel és úgy látszott, hogy kiszámíthatatlan karriér áll a mozi előtt. A fák azonban nem nőnek az égig, tartja a közmondás, a mozira is elérkezett az első csapás. Az Erkölc nevében és persze német kéztől ered a csapás. A következő berlini távirat jelenti a szomorú hírt:

Mérvadó helyen tilalmat terveznek a kinematografiai színházak ellen. És pedig azért, mert több eset merült fel arra nézve, hogy eféle előadások iskola köteles korban levő leányokat a bűn karjaiba vittek. Egy kibocsájtandó rendelet tehát szigorúan meg fogja hagyni e színházak tulajdonosainak, hogy tizenhat éven aluli gyermekeket az előadásokra be ne bocsássanak.

— **Betörés egy képviselőnél.** Budapesti tudósítónk táviratozza: Justh György országgyűlési képviselő jelenleg Nécspál községben nyaral. Tegnap kellemetlenül lepték meg. Táviratot kapott ilyen tartalommal: „Lakását feltörték, szekrényeket kifosztották, jöjjön azonnal kárt megállapítani.” Ugyanis a Kötő-utca 6. számú ház házmestere észrevette, hogy Justh elsőemeleti lakása nyitva áll. A betörők két szekrényt feltörték, a másodikban megtalálták az összes szekrényekhez és fiókokhoz való kulcsokat és a szekrényeket kinyitva, amit csak érdemes volt, elhordtak. Hogy mennyi a kár, csak a képviselő megérkezése után lesz megállapítható.

— **A cár elleni összeesküvés.** Péterváról táviratozzák: A pétervári esküdtszék vizsgálóbírája befejezte az előzetes vizsgálatot azon bűnszövevény ellen, amely Miklós cár, Nikolaj Nikolajevics nagyherceg és Szoltypin miniszterelnök megölésére szövetkezett. A vizsgálóbíró átküldötte a vizsgálati iratokat a pétervári katonai törvényszék ügyészségéhez abból a célból, hogy a bűnszöveget a hadi törvények alapján itéljék el. 23 személy ellen, kik közül 20-an vizsgálati fogságban vannak, folytatják az eljárást. Három vádlott még a vizsgálat előtt eltűnt és azóta nem is találták meg őket.

— **Az adófizetés és Abesszinia.** A városi tanács mai ülésén a szürke ügyek toronymagasságu tömegéből egyetlen egy ügy csalt derűs mosolyt a tanács tagjainak szigorú arcára. Egy közönséges adótartozásról van szó, amelyen a tanács más alkalom-

mal egyszerűen és gyorsan tova siklik. Most azonban a tanács megállt egy percre, mert az adóhátralekos személye érdekességet ad az ügynek. *Vannay* Gyula adóügyi tanácsnok ugyanis bejelentette, hogy *Königsberg* Lajos gróf 180 korona személyi adóval tartozik, amelyet azonban nem lehet behajtani. Itt pauzát tartott az adóügyek tanácsnoka s a bölcs tanács azt hitte, hogy a gróf ur azért nem fizette meg adóját, mert nem volt módjában. *Vannay* azonban nem hagyta, sokáig töprengeni a tanács tagjait, hanem kirukkolt a be nem hajthatás okával:

— Az adót nem lehet behajtani, mert *Königsberg* gróf jelenleg *Abessziniában* tartózkodik.

Ezzel el is intéződött az adóügy. Az egyik tanácsstag pedig halkán megjegyezte:

— Milyen jó a nagy uraknak. Az adófizetés elől akár a *Fidsi-szigetekre* is elmehetnek.

— **Aki testvére helyett katonáskodott.** 1906-ban, nyáron, a pótsorozáson bevették három esztendőre *Picz* János hollódi (biharmegyei) legényt. Fiatal, gyerekarcu legényember volt *Picz* János és rakoncátlanul viselkedett a pótsorozáson. Sehogyse akart abba belenyugodni, hogy elhangzott a tauglich és hogy bevették három esztendőre. Folyton azt hangoztatta, hogy ő még csak tizenhét éves, nem tartozik a sor alá állani. Ott volt a sorozáson özvegy, öreg édesanyja, akinek a fiu egyetlen támasza kenyérkeresője volt. Az is sirva hangoztatta, hogy tévedés van a dologban, az ő fia még nagyon gyerekes, alig tizenhét éves, nem lehet a császár katonája. A sirás, könyörgés mitse használt. A sorozó bizottsági tagok megmagyarázták az öreg asszonynak, hogy hivatalos irások tanuskodnak amellett, hogy az ő fia már huszonegy éves. Ezzel az ügy elintéződött és *Picz* János be is vonult katonának. Özvegy *Picz* Jánosné azonban nem hagyta annyiban a dolgot, ügyvéd kézre bízta és egész a honvédelemügyi minisztériumig vitte fel az ügyet. Rengeteg aktacsomóvá nőtt a bonyodalmas ügy egy év alatt. Felirtak, meg visszairtak, anyakönyvekben kutattak; megfordult ez az alispánnál, főügyésznél, árvaszéki ülnöknél, főszozga bírónál, pappal, miniszternél. Végre is kitünt, hogy özvegy *Picz* Jánosné igazsága volt. A besorozott legénynek ugyanis volt egy testvére, szintén *Picz* Jánosnak hívták 1835-ben született, de már 1887-ben meg is halt. Hogy, hogy nem az elhalálozást az anyakönyvvezető hollódi lelkész az anyakönyvi kivonatban nem írta be, így történt az, hogy a 85-ös János helyett a másik *Picz* Jánost vették elő, aki csak 1888-ban született. A honvédelemügyi miniszter tegnap értesítette erről az alispánt, megsemmisítvén a sorozást és visszaadva a 37 ik ezrednél szolgáló legények szabadságát. Hogy azonban, az elvesztett évért ki kárpótolja, *Picz* Jánost és özvegy édesanyját, arról szó sincs a miniszteri leiratban.

— **Elpusztultak a hóiharban.** A Birnlückén akart átkelni folyó hónap 10-én két hölgy, *Zasara* Margit és unokanővére, *Friderika* Neisenből. A warnsdorfi kunyhóból indultak el, hogy a Birnlückén át az Arntalba jussanak. *Maehl* József vezetón kívül a turista-hölgyekhez még három charlottenburgi *Stuckenschmidt* nővér is csatlakozott. Tekintettel a fogyatékos ruházatra, mert a hölgyek csak nyári bluzokban, napernyőkkel indultak utnak s a komorrá váló idő miatt is, a vezető le akarta beszélni őket szándékukról. De a turisták megmaradtak elhatározásuk mellett és reggel hat órakor elindultak. Utközben óriási zivatar és hófúvás érte el őket, úgy, hogy derékig süppedtek a hóba és továbbmenésről szó sem lehetett. A három *Stuckenschmidt* nővér szívósan kitarított, de a két *Zasara* leány majd összeesett a fáradtságtól, úgy, hogy a vezető alig tudta

őket továbbvonszolni. Végre turistákra bukkan- tak, kiknek segítségével eljutottak a Birnlücke nyugati lejtőjéhez, hol a két elalélt lányt egy turistával hátrahagyták, a többiek pedig azalatt a mentőkunyhóig siettek, hogy segílyt keres- senek. Nemsokára visszatértek a mozdulatlanul fekvő leányokhoz, kiket kendőkbe burkolva szállítottak a mentőkunyhóig, de ott sem tud- ták őket többé életre kelteni. Valószínűleg szállítás közben szívszélhűdés érte őket.

— **Pincérnő és tanító.** *Vásárosnamény*-ről jelentik: *Eckben* Lola pincérnő egy fővárosi lapban tett nyilatkozatában azzal támadta meg *Hátosz* György tanítót, hogy tönkreteszi a házi nyugalmát. Ezzel szemben *Hátosz* elmondja, hogy egy vásárosnaményi kovácstól két szobát és egy konyhát bérelt. Az épületben volt még két üres szoba és a kovács felesége csakhamar ráakadt *Lola* kisasszonyra, *Lola* k. a. már tavasz óta *Naményon* van, egy cigány családnál lakott s bár pincérnő, soha kávéházat vagy vendéglőt nem látott. Azután így folytatta a tanító:

— *Lolának* jól ment dolga és nagyszámu pártfogóitól buzditva, kivette ezt a lakást, amely az enyémmek tőzsomszedságában van. Csak egy vékony fal választ el tőle. Nekem pedig három felnőtt leányom van . . .

A többiből körülbelül sejteni lehet, miért hivatkozik családjára a tanító. Az éjszakai bajok elpanaszolása után ezt írja *Hátosz*:

— Egy reggel a lakásom falát egészen az ablakig leöntötték vízzel. Első dolgom volt a községi előljáróságot megkeresni, hogy védien meg szomszédnemtől. Az előljáróság be is idézte a tisztelt kisasszonyt, aki bevallotta, hogy *Erben* Berta, — és nem *Eckben* Lola — jelenleg foglalkozás és kereset nélkül. Az előljáróság meg is tette a kellő lépéseket, de már későn, mert *Erben* Berta eltűnt.

Az ügy most a bíróság előtt van, ahol csinos jelenetekre van kilátás.

— **A hentesmester büne.** Tegnap délután *Kőbányán* Janó Ferenc rendőrnek többen elbeszélétek, hogy *Peischer* Béla hentesmester, akinek *Szállás* utca 11. szám alatt van üzlete, az *Apaffy* utca 20. szám alatt lakó *Seregély* Istvánnától egy döglött disznót vásárolt és azt feldolgozza. A rendőr elment *Peischer* üzletébe és tényleg talált ott egy disznót feldolgozás alatt. Jelentést tett az előljáróságnál, amely a sertést megvizsgálás céljából elvitette a sertés-közvágóhidra.

— **Jószágigazgatói ebéd.** *Csernovics* Diodór dr. miniszteri tanácsos, m. kir. államjóságigazgató ma déli 1 órakor a jószágigazgatóság személyzetének tiszteletére ebédet adott, amelyen hivatalosak voltak:

Acsay Sándor dr. fogalmazó, *Asbóth* Béla lovag gazd. intéző, *Bajtay* Mihály dr. fogalmazó, *Buja* Sándor titkár, *Ember* Manó segédtitkár, *Jánosy* Győző jószágfelügyelő, *Kontz* József számtanácsos, *Miskolc* Imre dr. cs. és kir. kamarás s titkár, *Nagy* Orbán dr. fogalmazó, *Pókay* Dezső jószágfelügyelő, gróf *Ráday* István felügyelő, *Réthfalvy* Gyula s. hiv. igazgató, *Réthfalvy* Jenő fogalmazó, *Szigethy* Elek főszámtanácsos és *Tóttössy* Géza dr. kincstári ügyész. Az ebédén több felköszöntő hangzott el.

— **Gyilkosság vagy baleset?** Ma reggel egy tizenhat éves szerb parasztleányt szállítottak be a temesvári közkórházba szétronsolt állkapocsos. Még nem tudhatni, vajjon a leány gyilkosságnak vagy véletlen balesetnek lett-e az áldozata. Az eset úgy történt, hogy *Pantin* Radinka karácsonyigeti munkásnő, egy ottani földesgazda leánya, ma reggel öt és hat óra között elment *Karácsonyi* Jenő gróf topolyai uradalmába, ahol munkát keresett. Munkát

azonban nem kapott, mire hazafelé indult az uradalmi erdő mellett elvonuló ösvényen. Hirtelen lövés dördült el a cserjésből, mely a lány állkapcsán találta s azt tökéletesen szétronsolta. A lövés az uradalmi kertész tizenöt éves fiának fegyveréből eredt, s minthogy a fiut még eddig letartóztatni nem tudták, nem lehet megállapítani, szándékosan lött-e a leányra, vagy pedig véletlenül találta-e golyója. A szerencsétlen leányt beszállították a temesvári közkórházba, ahol *Kovácsi* János rendőrbiztos ki akarta hallgatni, ami azonban nem sikerült, mert a leány szétronsolt állkapcsával beszélni nem tud. A nyomozást az ügyészség megindította.

— **Előléptetett a bíró.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Gálffy* Lajos nagyhalmágyi járásbírói albirót a nagyhalmágyi járásbíróvá nevezte ki.

— **Adakozás.** *Göcz* György munkaképtelen munkás nyomorgó családjá részére a következők adakoztak: Ifj. *Viski* Pál 5 korona, ifj. *Parocz* Gyurika 5 korona.

— **Az új nagybuttyini román tolmács.** Az aradi kir. törvényszék *Pópa* György dr. nagybuttyini ügyvédet a nagybuttyini kir. járásbíró- ság mellé állandó hites román tolmácscsá ki- nevezte.

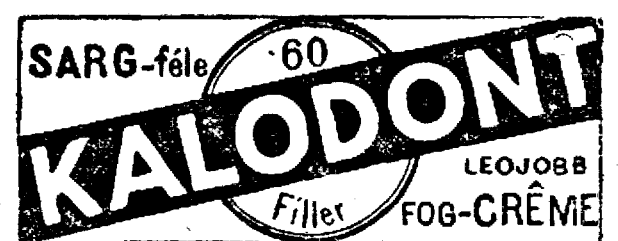
— **Botrány egy gyermekmenhelyen.** *Milánóból* táviratozzák: Az apácák vezetése alatt álló itteni „*Santa Marta della Consolata*” gyermekmenedékhelyen papok ocsmány visszaéléseket követtek el a gyermekekkel. Egy négyéves leányka súlyosan megbetegedett. A menedékhely főnöknője és több alkalmazott megszökött, a főnöknő helyettesét letartóztatták. Több lel- készs ellen elfogató parancsot adtak ki. Romussá képviselő a kamarában interpellációt intézett a kormányhoz a magángyermekmenedékhelyek általános megvizsgálása tárgyában.

— **Szilágyi és Diskant** miskolci gépgyáros cég kitűnő borsajtoira valamint legújabb „*Villám*” centri- fugális bogozó és zuzogépeire felhívjuk t. olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „*Kossuth*”, „*Kincsem*” és „*Hegyalja*” borsajtok, nemkülönben a nagyüzemi préseléshez készített „*Rákóczy*” kettős kosaru sajtók, melyek- nek a régi világból készített prése a mo- dern technika vívmányaival. A sajtó felső része acél, alsó része faszereket. Ennélfogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak a fá- val, ami a must színét, ízét, zamátját nem befolyá- solja. A törkölyt sem kell összevagdálni, hanem ki- sebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1902. évi egeri és a pozsonyi II. mezőgazdasági or- szágos, az 1906. évi nagyváradi kiállításon a cég borsajtoi első díjjal, aranyéremmel lettek kitüntetve.

— **Csak jó áru kapható** Hegedűs Gyula kefe, pipere, illatszer és fodrászkellékek kereskedésében, Aradon, *Andrássy* tér 15. Nagy választék valódi angol tenniszverők, tenniszlapda, football, gummi-lapda, utazó kosarak, francia és angol illatszerekben. 1259

— **Az élelmi cikkek folytonos drágulása,** majdnem kötelességünknek teszi, hogy egy minden- napi nélkülözhetetlen táp- és élvezetelkre utaljunk, mely állandóan olcsó marad — a *Kathreiner*-féle *Kneip* maláta kávéra. Gyermekeknek, nőknek és üdül- lőknek csakis *Kathreiner*-féle *Kneip* maláta kávé- volna szabad adni, a mely a legjobb gyarmatkávé izzel bír és emellett könnyen emészthető és tápláló. Elkészítési módjának leírása az eredeti csomagokon látható. Csak olyan csomagokat vegyünk, a melyen a *Kneipp* páter védjegy és a *Kathreiner* név rajta áll. Valóságos megtakarítás, jóíz és egészség ajánl- ják a *Kathreiner*-féle *Kneipp* maláta kávé használa- tát minden háztartásnak.

— **Rovarpor,** bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

Nagy választék
vegytani és fizikai ki-
sérletli üvegedényekben:

Lombikok,
Görek,
Woufflé-palackok,
Mérceüvegek,
Fedlemezek,
Próba és fűvegcsövek.

Valódi
Auer és benold-gáz
égőhálókat.
Villamos izzótesteket.

Üveg és porcellán,
mosdó és egyéb
készletek. — Va-
lódi nikkel főző-
és díszedények

a legnagyobb választékban és
 legolcsóbban 224
Gebhart Testvéreknel
 — ARADON,
 Andrassy-tér 4. (Pannónia-szálloda.)
 Városi és megyei telefon 451.

25 koronát meghaladó készletek után 8% pénztárgedményt nyújtunk.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 20.

Amerika 1/2 olcsóbb, 15 fillérrel magasabb árak.
 Az árak 50 különként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza októberre	11.49—11.50	11.46—11.47
Zab októberre	8.18—8.19	8.08—8.09
Rozs októberre	8.90—8.91	8.93—8.94
Tengeri 1908 májusra 6 90	6.91	6.37—6.38

Zárul 6 órakor:

Magyar hitelrészvény 754 25

Gabonaüzleti hetiszemle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Szinte csodálatos, hogy a nyári hónapok legerősebbje a július, ugyszólván nélkülözi „nyári” jellegét.

Az aratók nem ingujban, hanem gunyában dolgoznak, a nyaralók télikabátban üdülnek, a gazdák pedig fáznak, ha az idej termesre gondolnak.

A gabonaárak emelkedése az embereket hidegen hagyja.

— **Adriai biztosító társulat.** E biztosító társulat április 25 én tartotta közgyűlését. Az előterjesztett igazgatósági jelentés és a 68-ik üzletévre (1906) vonatkozó zárszámadásokról a következő fontosabb adatokat közöljük. Az életbiztosítási osztálynál 10,469 darab ajánlat nyújtott be 65,450,756 korona tőkérről; a kiállított kötvények tőkeösszege 56,909,218 koronára rugott. A biztosítási állomány 1906. év végén tőkében kerek 358 millió korona és évjáradékban 1,041,405 korona volt. A biztosítási tőke átlag 39,565,444 koronáról emelkedett. Díjakban, 16,639,454 korona folyt be, míg a halál és elérési esetekben valamint járadékok fejében kifizetett összegek 7,076,155 koronát tesznek. A biztosítási állomány egy jelentékeny részénél a díjtartalék az eddigi 40% helyett 3 1/2%-os kamattal számítva vétett fel az 1906. évi mérlegbe. 3 1/2% al való átszámítás és a társaság által újonnan életbeléptetett általános feltételeknek az összes folyamatban levő biztosításokra való kiterjesztése folytán igényelt többlet az e célra összegyűjtött 2,000,000 koronányi külön díjtartalékból fedeztetett. A folyó évi mérlegből átutalt 200,000 koronával egy újabb külön díjtartalék gyűjtése veszi kezdetét. Az életbiztosítási díjtartalékok és díjtávtelek a számadási év végén 98,080,495 koronára rugnak és a viszont biztosítások levonása után saját számlára fenn maradó 90,333,152 korona figyelembe vételével az előző évvel szemben mutatkozó emelkedés 8,814,886 korona. Tűzbiztosításokért 22,976,627 korona, szállítmányi biztosításokért 1,798,809 korona és betöréses lopás elleni biztosításokért 373,944 korona folyt be díjakban. Ezen három ágazatban a viszont biztosítások összesen 11,078,679 kor. igényeltek, a kifizetések pedig 17,404,660 kor. és a viszontbiztosítás levonásával 8,747,357 kor. Ezen ágazatok összes díjtartalékai 15,476,913 korona és a viszont biztosítás levonásával 8,673,682 koronát tesznek. A közgyűlés jóváhagyta az igazgatóság javaslatait, amelynek értelmében az évi fölöslegről 400,000 korona egy rendkívüli kártartalék létesítésére, további 121,972 korona a B. mérleg szerint kimutatótt rendelkezésre álló tartaléknak 1,300,000 koronára leendő fölemelésére és a maradvány részvényeként 230 koronányi osztalék kifizetésére fordítassék. A társaság tartalékai, amelyek a függő károkra tartalékba helyezett 3,002,739 koronányi netto összeget figyelmen kívül hagyva, 1906. december 31-én a 111 millió koronát meghaladják, a követke-

zőkép oszlanak meg, ugymint: Díjtartalékok (levonva a viszontbiztosítások részét) 98,808,834 korona, árfolyamingadozási tartalék 3,558,795 korona, nyerevény tartalékok 8,800,000 korona. A társulati tisztviselők nyugdíjpénztára és takaré- és ellátási pénztárának vagyona 2,049,676 koronára rug.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Sorrendje az Ar d sz. kir. város törvény hatósági bizottságának 1907. évi július hó 29 én d. n. órakor tartandó rendkívüli közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügynek:

A tanács jelentése „Magyar Westinghouse-részvénytársaság által Aradon létesítendő motor és automobilgyár részére a város tulajdonát képező vásártéri területből átengedendő terület tárgyában.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Anya. Nem kell megijedni. Ez a jelenség általában nem vall elhidegülésre. Minden fiatal leánynak vannak olyan apró titkai, amelyet még az édesanyjával sem közöl. Egy-egy elejtett szó, talán egy unokafivéri jellegű csók, vagy más efajta. Emiatt kérek vissza: valaha ön is ilyen volt s fogadni mernék, hogy volt idő, midőn ön is elrejtett az édes anyja előtt egy lepréslt rózsát, vagy rózsaszin levelet. Egyébként pedig van egy közmondás, amely azt tartja, hogy mindenkinek van titkolni valója. Az ötéves gyerek azt titkolja, hogy hova dugta el a döglött szarvasbogarat, a 16 éves gyermek pedig mindenféle hasonló semmisségeket. Az ön leveléből kiáradó féltő aggodás mutatja, hogy az ön „jó kis leánya, aki eddig semmit el nem titkolt,” nem azért titkolozik most, mert nem bizik önben. Nem. Hanem azért, mert a lepréslt rózsák boldogsága csak addig boldogság, amíg más nem tud róla.

B. A. (Arad.) Sem önnek, sem az illető urnak nem volt igazsága. Első látogatásra nem szokás meghívni az embert, de viszont ebben az esetben a tapintatosság úgy kívánta volna, hogy mégis meghívják. Ön elmehetett volna a tolokodás látszata nélkül, de miután az ismeretség még csak rövid keletű, ön méltán várhatta volna, hogy az első hölgy meghívása után a másodiktól is meghívást kapjon.

W. J. (Baracka.) Háromnapos eseményekre nem térünk vissza. Ez a dolog egyébként is tülön tül van már tárgyalva.

IDEGENEK ARADON.

— Július 20. —

Központi szálloda. Kámerer Adolf üzletvezető Kisjenő. — Richtzeit Artur lapszerkesztő Kolozsvár. — Fehér József birtokos Seprős. — Stern Dávid ügynök Temesvár. — Andrassy Béla fakereskedő Nagybeöl. — Müller Adolf fakereskedő Szászrégen. Schlesinger Ferenc kereskedő Budapest. — Ehrlich Elemér segédjegyző Temesvár. — Grosman Lipót kereskedő Budapest. — Martics István szőlőbirtokos Magyarad. — Szekendy Pál intéző Sikula. — Takács Jakab kereskedő Budapest. — Fürst Gyula ékszerész Bécs. — Spitz József fakereskedő Zám.

— Deutsch Béla fakereskedő Zám. — Csishegyi Sándorné magánzó és fia Kolozsvár. — Molnár Gyula alezredes Kolozsvár. — Klein József kereskedő Bécs.

Fehér Kereszt-szálloda. Forbath J. dr. ügyvéd Budapest. — Ernszt Sándor mérnök Budapest. — Bauer Mór dr. ügyvéd Budapest. — Lévay Kálmán igazgató Budapest. — Boczkó Aladár bányai igazgató Resica. — Molnár Sándor és családja Abbázia. — Vágner György birtokos Cegléd. — Tóth Emil mérnök Cegléd. — Losonezy Antal és családja Debrecen. — Molitorisz István tisztviselő Eszék. — Veisz Dezső bérlő Hátszeg. — Gaal Tivadár igazgató Kálocsa. — Minkus Ferenc gyáros Grác. — Zsoldos Iván gazdálkodó Orosháza. — Vasas Károly hivatalnok Püspökladány. — Fazekas Lajos hivatalnok Szeged. — Fischer Odön kereskedő Szabadka. — Berger Vilmos kereskedő Szabadka. — Klein Sándor szállító Temesvár. — Lanter Károly utazó Budapest. — Felsenburg Artur utazó Budapest. — Brunó Mihály utazó Budapest. — Schlanger Géza utazó Budapest. — Lövi Miksa utazó Budapest. — Back Mór utazó Budapest. — Spitzer Kálmán utazó Budapest. — Haasz Manó utazó Nagyvárad. — Polacsek Pál utazó Bécs. — Bettelheim S. utazó Nürnberg. — Veisz Gyula utazó Bécs. — Stietman Arnold utazó Berlin.

Pannónia szálloda. Harasztosy Lajos gazdálkodó Szentos. — Kubinyi Béla állomásfőnök Újszőny. — Rusznyák Antal termelő Gyöngyös. — Varga József ügyvédjelölt Vinga. — Molnár József joghallgató Budapest. — Bauer Gyula bányamérnök Brád. — Neuhold József könyvelő Vinga. — Mojszin János magánzó Pankota. — Binder Jenő fogtechnikus Kassa. — Almásy Mihály erdész Lugos. — Potvorán István tisztviselő Debrecen. — Kiss Péter tisztviselő Mezőhegyes. — Tichi Gyula tisztviselő Mezőhegyes. — Fejér József joghallgató Mezőhegyes. — Rosinger József kereskedő Nagyvárad. — Vellis Árpád kereskedő Versec. — Kaufman Hugó kereskedő Újverbász. — Szalai Árpád tanuló Kecskemét. — Gyöngyi Károly tanuló Kecskemét.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Kaszab Géza.

Nyári színház.

Vasárnap, 1907. évi július hó 21-én:

Délután 3 1/2 órakor, fél helyárrakkal:

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenéjét szerző: Lehár Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mirkó	Horti Sándor.	Bogdanovic	Delli Lajos.
Valencienne	Zalai Margit.	S. Ivaine, neje	Györfi T.
Danilovic	Leővei Leo.	Kromow	Ujj Kálmán.
Glávári Hanna	Kallai Jolán.	Prisics, őrnagy	Kulcsár L.
Rosillon	Faludi K.	Pra-covia	Benkóné P.
Cascade	Fehér A.	Nyegus, irnok	Várnai Jenő.

Kezdete délután 3 és fél órakor.

Este 8 órakor, rendes helyárrakkal:

Bernát.

Énekes boházat 3 felvonásban. Irta: Heltal Jenő. Zenéjét összeállította: Kun László.

SZEMÉLYEK:

Bernát	Leővei Leő.	Cserebüly	Marihási M.
Elvira, neje	Körössy Jucl.	Penteley	Horti Sándor.
Karvalyné	Szilágyi B.	Tábornok	Szathmári A.
Tunkó	Faludi K.	Steiner	Fehér A.
Cicay Panni	Rontal B.	Wolgemuth	Kulcsár L.

Kezdete este 8 órakor.

Lechner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig

maradék

elárusítás!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

**A nyaraló és fürdőző
közönség szives figyelmébe!**
**A következő
ujdonságok
érkeztek**
KERPEL IZSÓ
**80,000 kötetes
kölsönkönyvtárába:**

Dickens: A Pickwick Club, Lavedan: Az ágy, Gárdos M.: Az igazság az élet, Dessewffy: Mi a spiritizmus?, Pulszky F.: Jellemrajzok, Boyesen: Goethe Fausja, Ribot Th.: A lelki átöröklés, Emerson: Az emberi szellem képviselői, Ratzel dr.: A föld és az ember, B. Szt. Hilaire: A filozófia viszonya, Cherbuliez V.: Művészet és természet, A görög Petz: tragédiája, Csizmadia J.: Fogházi levelek, Marschall: A tulvilági ember, Spencer: Filozófiája, Marczali: A legújabb kor története, Gáspár F. dr.: Kelet- és Hollandus-India, Vitorlával Ázsia körül, Gabányi: Öt év Mandzsurában, Müller: Az én módszerem, Pekár: Vitézi románcok, Abonyi L.: Pásztortűz, Tarlóvirágok, Böhme: Egy tévedt nő naplója, Thury Z.: Az ember, aki hazaballagott,

Németben: Böhme: Dida Ibsens Geschichte, (Eine Finale zum Tagebuch einer Verlorenen.) Reuter G.: Das Problem der Ehe, Dr. Bloch H.: Sexualleben unserer Zeit, Wedekind: Frühlings-erwachen, Bernhard M.: Opfer, Zobeltitz: Tagebuch einer Hofdame, Zapp A.: Moderne Mädchen, Viebig Cl.: Naturgewalten, Karin M.: Backfische, Auernheimer: Die Dame mit der Maske, Brandenfels H.: Das Rosenhäuschen, Mantuffel: Sybold v. Eck, Boy-Ed: Eine Wolltat, Erhardt: Mittellose Mädchen, Prévost: Die Fürstin v. Ermingen, Neue Pariserinnen, továbbá francia és angol ujdonságok.

Kölsöndij havi 1 kor. 20 fill, vagy köte-
tenként fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!
Vidéki bérlők
is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.
A zenemű-kölsöntárba
is meglepő szép
ujdonságok érkeztek!

**Zenekölsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,
vagy füzetenként 14 fill.**

Hiese C.: Mädel, Mädel, lass dich küssen!, Kálmán: Dal a Móziról, Penn: Két piszkos keze-
cske, Cukor és légy, Zerkovitz: Taps-nóta, En
vagyok a Józsika, Belezny: Költözik a daruma-
dár, Heidelberg: Dal a kis kadettről, Benedict:
Katrinchen, Wagner: Tiroler Holzhackerbuabn,
Reinhardt: Sorgenfrei Fall: O kleiner Chauffeur,
Holländer: Der Teufel lacht dazu! Huber:
Szívöl a szívnek, Dal a szív beszéde,
Puccini: Madama Butterfly, Böhm: Mädl gibt
acht! Ilintsch: Trink ma noch a Flascherl,
Lehár: A modern Mitizsláv.

**Antiquar könyvek
legnagyobb raktára.**
**Írógépkellékek. Könyvtárak és
egyed könyvek vétele, könyvtá-
rak berendezése.**

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papír-
kereskedése Aradon.

274

Telefon 885. sz.

A Bór- és Lithion-tartalmú
**Salvator-
forrás**
kétúttal sikerrel használtatik
vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és közhvényneél, a cukor-
betegségnél, az emésztési és léleg-
zési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tiszta!
Kapható árányvízkereskedésekben vagy a
Szigy-Lipócsi Salvatorforrás Vállalatnál
Budapest, V. Rudoftkapart 8.

1108

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK**

hivatalos rovata.

**A kör helyeszközlő-osztályának helyisége
SZABADSÁG-TÉR 7. I. EMELET.**

Hivatalos órák:

Délelőtt 9—1 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5
óráig. — Tagok úgy a vidékről, mint helybeliek, na-
ponta fővételnek.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Az állásközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben
részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak válaszbélyeg
küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Kimutatás: 1907. július 9-én.

ÜRESEDÉSBEN LEVŐ ÁLLÁSOK:

Kereskedelmi végzett egyének alkalmazást nyer-
hetnek.

Vidéki bornagykereskedés részére a magyar, né-
met levelezésben és könyvelésben jártas fiatal egyén ke-
restetik.

Helybeli játék és rövidáru üzlet részére segéd ke-
restetik.

Helybeli díszmü és rövidáru üzlet részére segéd
kerestetik.

Vidéki vaskereskedések részére segédek keres-
tetnek.

Aradi fűszerkereskedő cég részére ügyes segéd
kerestetik.

Vidéki divatáru üzlet részére fiatal szakmabeli se-
géd kerestetik.

Vidéki városokba, rőtös-áru üzletekbe segédek ke-
restetnek.

Vidékre több, a német és román nyelvben jártas
fiatalabb vaskereskedő segédet.

Vidéki kisebb városba kézműáru-segédet, a ki a ro-
mán nyelvben jártas.

Több vidéki vas- és fűszerüzlet részére a román
nyelvben jártas segédet.

Vidéki rövidáru üzlet részére a román vagy tót
nyelvben jártas segédet.

Több vidéki kézműáru-üzlet részére románul tudó
segédet, szerény igényekkel.

ÁLLÁST KERESŐK:

Mérlegképes könyvelő, az összes irodai teendők-
ben otthonos egyén a délutáni órákra foglalkozást keres.
Irodai teendőkben jártas egyén a délutáni órákon
bármely állást s erény feltételek mellett elvállal.

Nyugdíjazott állami tisztviselő egy-két órai délutáni
foglalkozásra irodai alkalmazást keres.

Raktárnoknak vagy egyéb irodai alkalmazásra nos
jórásu alkalmazott.

Irodai teendőkben jártas kisasszony szerény felté-
telek mellett állást keres.

Több vidéki fűszer- és rőtösáru üzlet részére romá-
nul tudó, kezdő segédet.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA**

Klein Sándor,

titkár.

Keppich Zsigmond,

492

elnök.

Midőn közel 40 évi működésem után
a tanítástól teljesen visszavonultam, és
Arad városból kiköltözve, gyermekeim kö-
rébe utazom, ezuton is kötelességemnek
tartom összes ösmerőseim és volt tanít-
ványaim, nemkülönben jóakaróimtól bu-
csut venni, megköszönve ezideig élvezett
jó akaratukat és kérve ezután is szives jó
emlékben tartásukat, tisztelettel

Szabóné-Láng Berta,

1775

ének és zongoratanítónő.

Dr. Hanthó Sándor
ügyvéd, irodáját
Aradon, Andrassy-tér 7. sz.

(Ráthy-ház. minorita templommal szemben) 1793

megnyitotta.

MA

és a következő napokon a
KÖZPONTIBAN

(kerthelyiségben) hangversenyez

Pongrác Lajos

világhírű cigányprimás, teljes
zenekarával.

1782

Borivóknak a bor keveréséhez!

**MATTONI FÉLE
GIESSHÜBLER**
SÁVANYUVIZ

A dűgő egylese

közömbösíti
a bor savanyúságát,
hisz kellemesen pesszós.
Nem teszi a bort.

Több 100 orvos

véleménye szerint legkötünőbb szer

fog-, száj- és garat ápolásra

Dr. DEMBITZ **ASEPTOL** szájvíz-pasztill-

fogorvos **ASEPTOL** láli és fogpora.

Aseptol szájvízpasztillák 1 doboz 2 kor., fogpor
80 fillér. Kaphatók gyógytárakban, ároguertárakban és
Hlatszertárakban.

Központi főraktár: Dr. Dembitz „fog- és szájápoló-
szerek laboratoriuma” Budapest, Kerepesi-ut 10.

Aradon: Földes Kelemen gyógytárban. 5955

Orvosj vélemények minden dobozhoz mellékelve.

Aseptol-szájvízpasztillák pohár vízbe dobva azón-
sav képződés mellett
barnaguktól oldódnak; antiseptikus, adstringens, desse-
doráló hatásuknál fogva a fogak romlását gátolják,
a fogakat és a foghúst edzik, a száj kellemetlen szá-
gát megszüntetik, a szájat illatosítják, a garatot edzik.
Tuberkulózis ellen a legkötünőbb óvszer. Tuberkulózis
és más fertőző betegségekkel a betegségnak a szá-
jon át való terjedését gátolják és a környezetet védik.
Prophyl. cibus hatású gyermekek torkbántal-
mait illetőleg orvosilag elismervé.

„ASEPTOL“ fogpor közömbösíti a fogakon kép-
ződő ártalmas savakat, gá-
tolja a fogak képződését; fer-
tileníti és edzi a fog-
kat és foghúst visszanyerzi a fogak eredeti szí-
nét és fényét. 5955

Kérném a cegre figyeini!

Veszek

a legmagasabb árban és eladók uraságoktól használt férfiruhákat, utazó bundákat, továbbá használt butorokat, Wertheim Cassát, jégszekrényt, lószerszámot, nyergeket és fegyvereket, ócska vasat, fémárukat, régiségeket, akármily kicsiny vagy legnagyobb mennyiségben.

Ugyanott kapható árverésről vett 500 drb. finom új férfi szövet öltönyök 5 és 6 frt egy teljes öltöny. Üzlethelyiségem május hó 1-től ruhás üzlet Asztalos Sándor-utca Grabner-féle házban. Butor-üzlet Árpád-tér 5. sz. izraelita templom épületben a sarkon.

Ugyanott 2 szép. jégszekrény kapható. Kívánatra házhöz vagy vidékre is egy levelező-lap meghívásra rögtön megyek

Teljes tisztelettel 700

Herzfeld Gyula.**Seiler Bertalan**

paszományos és gombkötő üzlete
Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

**Zsinor,
gomb,
bojtok
és rojtok**

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágynálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabban készít. 682

Nem kell London. Nem kell Páris.
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest!

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészetében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szűk különös figyelmébe ajánlom orthopéd-gyógycipőmet, melyek megátolják a lábfej fejlődését, gyermekknél, ugyazintén felnőtteknél nagy sikerű eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készíték a valódi amerikai formájú cipőket, meg nem különböztethető tartos szép cipőket. B. megrendeléseiket kérve teljes tisztelettel

SEELINGER M. A. UTÓDA

az aradi Nemzeti Színház szomszédságában

A Tulipán szappan

Legjobb a világon!

1240 Hatása csodás!

Tulipán szappan
darabja 1 korona.

Rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, hófehérre varázsolja a bőrt. Gyorsan és biztosan eltávolít reddőket, szepőt, májfoltot és bőrtátkát (Mitesser.)

Meggyesy Veronka

ARAD, Tököl-tér 1. szám. Katalin-túrdó-épület. Kristyóry-féle üzlet.

Borosjenő és Vidékének Gazdasági és Hitelszövetkezete

egy

segéd-tisztviselői

illetve

1779

segéd-könyvelői

állásra pályázatot hirdet.

Kereskedelmi iskolát végzett és érettségizett egyének (kezdők is) pályázhatnak. A gabona szakmában jártasak előnyben részesülnek. Évi fizetés 1200 kor. Az állás aug. hó 1-én foglalandó el.

Telefon sz. 307. Telefon sz. 307.

Hammer Zs. és Társa

műszerész és mérlegkészítők

Boros Bényi-tér 1. szám.

Ajánlja dusan felszerelt
kerékpár, varrógép és Gramofon
raktárát. 1002

„Singer“, „Original Viktoria“,
Central Bobbin varrógépek csala-
— ládi használatra és ipari célokra. —

„Puch“, „Helical-Premier“ és
„Préciosa“ kerékpárok jutányosan
jótállás mellett, kedvező fizetési feltételek.

Nagy szakszerű javító műhely.

Szabó József

építész és építőmester

műszaki irodája

Arad, Vécsey-utca 6/a.

Eivállal az építéset terén elő-
forduló mindennemű építést.

Tervezéseket a legmodernebb
stílusban, valamint költségcsökkenté-
sokat kívánatra készítik.

Az építéset terén mindennemű
felvilágosításokkal szolgálók.

Vázlat terveket ingyen készítenek.

152 Tisztelettel

Szabó József,
építész.

Aradváros főterén

egy igen jó menetelű

étterem

családi körülmények miatt

eladó.

Bővebbet Kelemen-tér 7., I. em., 5.
sz. lakás, délután 1—2 óráig. 1790

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó
kerítések, épület vasalások, görredőnyök,
napellenzők, vas-ágyak, kerti székek, pa-
dok, asztalok tömör vasból, valamint mind
e szakmába vágó munkák a legolcsóbb
árak mellett.

Épület szárítására vaskosarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan
eszközöltetnek. 1151

Nagy választék sűrűkítés mintákból ter-
mészetes nagyságban. — A minták meg-
tekinthetők a műhelytelepen.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gyógyáru üzletünkben

két tanuló
felvétetik.

341

Vojtek és Weisz

gyógyáru nagykereskedése

ARADON.

Városi hirdetések.

371—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az óvár-terti védgát építési munkálatainak, nevezetesen a szükséges földmunka és kövezés biztosítása iránt folyó évi július hó 29-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 62081 korona 60 fillér.

Bánatpénzül leteendő kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételét igazoló pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági széke 1907. évi július hó 15-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

20230 - 1907.

Hirdetmény.

Az 1907. évi június hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyi biztosság által küldött összeírási jegyzék 4 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1907. évi július hó 18-tól számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségnek közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Zetyik Károlyné, Herczeg Gábor, Csüppös István, Békési Gyula, kik italmérés engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségnek észrevételeket.

Arad, 1907. évi július hó 12.

A városi tanács.

Arad sz. kir város polgármesterétől.

3082—1907. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjazás folytán megüresedett évi 1600 korona fizetéssel és 400 korona lakbér illetményvel javadalmazott adóügyi számírtási állásra pályázatot hirdetnek és az 1883. évi I. t.-c. 19. §-ában meghatározott képesítéssel bíró pályázni szándékozókot felhívom, hogy orvosi bizonyítvánnyal is felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám 1907. évi augusztus hó 6-ig bezárólag nyújtsák be. Az elkészített pályázati kérvények nem vétetnek figyelembe.

Arad, 1907. évi július hó 15.

Varjassy Lajos,
polgármester.

12022 - 1907. khsz.

Hirdetmény.

Reis J. és Társa aradi cég Akác-utca 1. sz. a. telkén egy szappanfőző műhely felállítására telepengedélyt iránt folyamodván, az 1884. évi XVII. t.-c. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül folyó évi július hó 25-én d. u. 4 órájára kitűzik, melyre az érdekeltek ez uton is meghívotnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal ipariügyi osztályánál folyó évi július hó 25-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a netáni észrevételek írásban ugyanitt, élőszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehető, mert amennyiben ilyenek nem említettnek, s ha köztekintetek gátlólag fel nem merülendnek, a telep engedély az idézett törvény 30. §-a rendelkezéséhez képest ki fog adni.

Arad, 1907. évi július hó 4-én.

Green,
h. főkapitány.

20360—1907.

Hirdetmény.

Az 1906. évi III. t.-c. életbeléptetett vámtarifa végrehajtási rendeletének V-ik cikke alapján kiadott magyarázatok szerint bizonyos árunemek mező- és erdőgazdasági célokra való behozatalánál kedvezményes vámkezelésben részesülnek, ha ebbeli igényük mező-, illetőleg erdőgazdasági testületek bizonyítványai által hitelesen igazoltatnak.

A m. kir. földmivelésügyi minster urnak rendelete értelmében Arad sz. kir. város területére nézve ily illetékes hatóság az Aradmezői gazdasági egyesület.

Miről az érdekeltek értesítetnek.

Arad, 1907. évi július hó 6.

A városi tanács.

A kerületi iparfelügyelőség által jóváhagyott

gyári munkásnévsor

nyomtatvány, úgy ivékben, mint könyvekbe kötve, kapható az Aradi nyomda részvénytársaságnál.

Fogorvosi

és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceget ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol mind a n. a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végezek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572 fogorvos.

372—1907. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a ségai elemi iskola kibővítése munkálatainak biztosítása iránt folyó évi július hó 22-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 14052 kor. 08 fill., mely összegből föld és kőműves munka 7095 kor. 08 fillér, ács-munka 2975 korona, cserepező munka 800 korona, bádgos munka 397 korona 20 fillér, asztalos, lakatos, üveges és mázoló 2784 kor. 80 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtésen csak a Magyar építőiparosok országos szövetsége tagjai vehetnek részt.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági széke 1907. évi július hó 15-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Magyar királyi államvasutak áll. főnökség.

5878—1907 R. szám.

Arverezési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, miszerint az üzletszabályzat 70. §-a értelmében elárveresítendő kézbesíthetetlen küldemények, u. m.: bor, pálinka, ü és zsák, szék, vasrudak, vörösrézcsövek, zab, sóshal, stb. nyilvános elárverezése Arad állomásunkon lévő feladási raktárban 1907. évi július hó 24-én délelőtt 9 órakor tartatik meg, mely árverezésre a t. c. közönség ezennel meghívatik.

Az állomásmásfőnök:

Homonnay.

20—1907. kpv.

Hirdetmény.

Az aradvárosi választó kerületben az országgyűlési képviselő választóknak a folyó évben kiigazított és az 1908. évben érvényesül biró ideiglenes névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokra hozott határozatok az 1899. évi XV. t.-c. 148. §-a szerint folyó év július hó 20-tól kezdve július hó 30-ig bezárólag a város háza emeleti tanácstermében a hivatalos órák alatt kitétetnek.

Szabadságában áll azt bárkinek megtekinteni s a hozott határozatok ellen a közszemlére kitétel napjától számított 10 nap alatt bárkinek, azoknak pedig, akiknek a határozat kézbesített, a kézbesítés napjától számított 10 nap alatt a m. kir. Curiahoz felebbezéssel élni.

A felebbezés a város polgármesterénél nyújtandó be.

Arad szab. királyi város központi választmányának 1907. évi július hó 3-án tartott üléséből.

Varjassy Lajos,
polgármester, közp. választm. elnök.

372—1907. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke az aradi községi iskolákban szükségelt következő iskolai felszerelések szállítása iránt f. évi július hó 22-én d. e. 10 órakor árlejtést tart:

60 darab 2 ülésű iskolai fapad, kétszer festve, minta megtekinthető a polgári fiu iskolánál, darabja 14 korona, összesen 840 korona.
30 darab löca, egyenként 5—5 tanuló részére, barnára festve, darabja 6 korona, összesen 180 korona.

2 darab szertári nagy szekrény, festve és erezve, minta megtekinthető a polgári fiu iskola szertárában, darabja 150 korona, összesen 300 korona.

2 darab álló ruha fogas, fényezett, darabja 8 korona, összesen 16 korona.

1 darab iskola tábla, forgatható 26 korona.
1 darab számológép (1000 számkörrel) 24 korona.

6 darab esernyő-tartó bádóg medencével, mint a Hasszinger-utcai iskolánál, darabja 8 korona, összesen 48 korona.

1 fali kis fogas a tanító használatára 2 kor. 40 fillér.

11 folyóméter fafogas a tanulók használatára, 1 méter 2 korona, összesen 22 korona.

1 darab iskolai tábla állvánnyal, 2-20 m. hosszú, 1-20 széles, 26 korona, összesen 1850 korona 40 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételét igazoló pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági széke 1907. évi július hó 15-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Meghívó!

Kúvin hegyközsége

folyó hó 28-án, vasárnap d. e.
8 órakor tartja rendes

közgyűlését,

a melyre a hegyközség tagjai ezen-
nél tisztelettel meghívattak.

1791

Tárgyak:

1. A már elkészített szavazat
jegyzék és 1907. évi kivétel érvé-
nyesítése.

2. Az 1906. évi számadások fe-
lülvizsgálata.

3. A hegyközségi rendtartás
olyképeni megváltoztatása, hogy a
jövőben két alelnök (hegykapitány)
választassék és ezek kötelességei
megállapíttassanak.

4. Az A. H. M. V.-nál jegyzett
részvények mikénti kifizetése.

Kúvin, 1907. évi július hó 19-én.

A hegyközség előljárósága.

Kovács Soma és Társa Aradon.

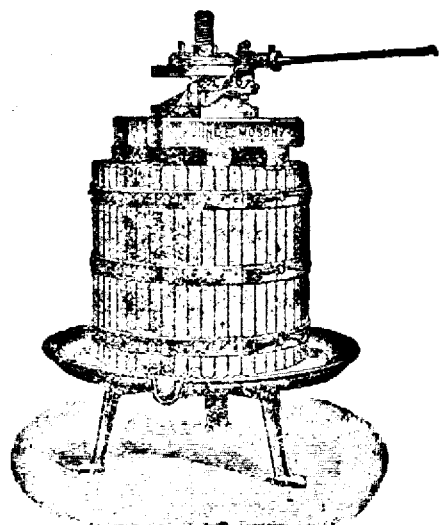
Gép, műszaki és pincefelszerelési gépek raktára.

K ü h n e E.

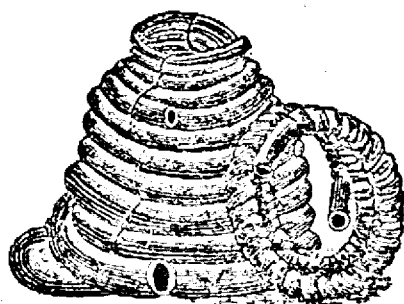
1164

mosoni gépgyáros kizárólagos képviselője.

Borszivattyúk, szűrők, szállószeti gépek, rosták, konkolyozók,
sack rendsz. ekék, eredeti Hungária és Mosoni drill vetőgépek.

Malomszerek,
Szerszámok,
Kutak, Tömlők.

Telefon 544.

RAUCH RAIMUND

üveg, porcellán, konyhaberendezés
és lámpa raktár

legolcsóbb beszerzési forrása.

Modern

keretekben nagy választék.

Kiváló tisztelettel

Rauch Raimund.

1224

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szívhat.

346

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Köszén

elsőrendű vulkán-farkasvölgyi ros-
tált pormentes 500 kg. vételnél
házhoz szállítva pontosan kimérve
a vevő zsákjaiba

100 kgként 3.20 koronáért

kapható: 15

Pollak Sándor

mikalakai téglá- és cserépgyá-
rában, telefon 515.

Nagy tégla és cserép-raktár.

Utolsó 2 nap!

VILLAND TESTVÉREK

a világ egyik legnagyobb és legmodernebb CIRKUSZA

Aradon, a Béla-téren.

Vasárnap, folyó hó 21-én

2 disz-előadás.

Délután 4 órakor

fényes családi előadás

az összes helyeken félhelyárakkal.
Ugyanolyan remek műsor, mint este.

Este 8 órakor

fényes Elite-előadás

teljesen új műsorral. Több újabb attrak-
ció. Pompás ünnepi műsor.

Fellepte az összes szerződött tagoknak. Fellepte Villand festvérék igazgatóknak újabb
mókáikban.

Hétfőn, folyó hó 22-én, utolsó nap

2 fényes előadás 2.

Délután 4 órakor

fényes előadás

a teljes bevétel az aradi Kossuth-szobor javára.

Este 8 órakor

fényes bucsu-előadás

bucusu-estélye az összes szerződött tagoknak

Oda törekszünk, hogy a legjobbat mutassuk, hogy a legjobb emléket
hagyjuk magunk után.

Helyárak: Páholy 20 kor., Páholy szék 3 kor., Körszék 2 kor.,
I. hely 1 kor. 60 fill., II. hely 1 kor. 20 fill. Karzat 60 fillér.
Jegyek előre válthatók: **Muskát Miksánál** (Minorita-palota).

Hirdetmény.

A makói püspöki uradalom tulajdonához tartozó alább fel-
sorolt üzlet-helyiségek fognak az 1907. évi október hó 1-től há-
rom évre haszonbérbe adni.

1. Korona szálló épületében Topcsi László helyisége.

2. A volt számtartói lakban Neuman József és Rotter
Gyula által birt. üzlethelyiségek.

Kiadatik ezen felül ugyancsak a fenti időtől kezdődőleg
három évi időtartamra a vágó hid mellett fekvő 7⁷⁰⁰/₁₁₀₀ ööl
ugyanevezett rakodó föld terület.

Felhívattak bérelni szándékozók, hogy f. évi augusztus hó
11-ig bezárólag 10% bánatpénzzel ellátott berajanlataikat az
uradalmi tisztartóssághoz nyujtsák be.

Az uradalom fenntartja magának a jogot, hogy az aján-
latok közül szabadon választhat.

1497

Tisztartósság.

Hydraulikus sajtók

Arany érem

Szeged 1899

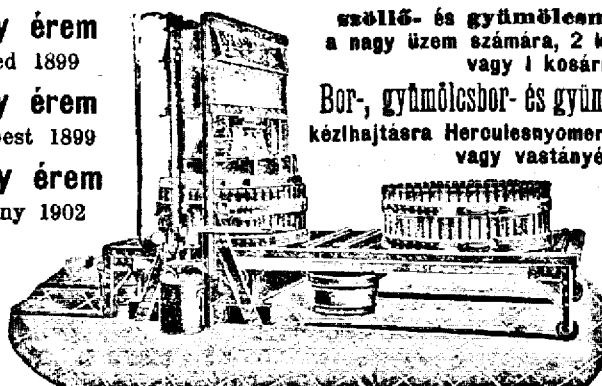
Arany érem

Budapest 1899

Arany érem

Pozsony 1902

hydra-
likus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsnemű sajtólátra
a nagy üzem számára, 2 kitalható kosárral
vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat
kézhajtásra Herculesnyomórő-szerkezettel, fa-
vagy vastányórral.

Gyümölcs- és szőlő-
őrlőket,

bogyózógépeket,
gyümölcs-aszáló-
készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb
szerkezetben

Mayfarth Ph. és Ta., Bécs, II.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán kéretnek

1516

Adriai Biztosító Társulat.

Alapítalott 1888. KIADÁS

NYELV.

Zárószám (A)		Az 1906. évi január 1-től december 31-ig eszközölt műveletekről.						Nyerés- és veszteség-szám (B)									
		Korona		f		Korona		f		Korona		f		Korona		f	
Előző évről áthozott tartalékok:		75.661,756		36		3.601,038		90		6.519,423		07		4.926,158		89	
1. Díjtartalék		3.601,038		90		—		—		—		—		—		—	
2. Díjához		—		—		—		—		—		—		—		—	
3. Érvényesítések és visszaváltások tartaléka		357,472		09		—		—		—		—		—		—	
4. A kamatláb leszállítására szolgáló díjtartalék		2.000,000		—		81.520,266		35		—		—		—		—	
5. Nyereségtartalék		—		—		2.000,000		—		—		—		—		—	
6. Rendelkezésre álló tartalék		—		—		900,000		—		—		—		—		—	
7. Arfolyamigadozási tartalék		—		—		3.395,070		32		87.815,336		67		—		—	
függő károk tartaléka 1905-ből (a viszontbiztosítások levonásával).		—		—		—		—		826,020		37		—		—	
1. Haláleseti és vegyes biztosításokért		12.945,928		91		—		—		—		—		—		—	
le: viszontbiztosítások díjai		1.314,306		92		11.631,621		99		—		—		—		—	
2. Elérésre szóló biztosításokért		779,107		42		776,378		55		—		—		—		—	
le: viszontbiztosítások díjai		2,733		87		—		—		—		—		—		—	
3. Életjáradékokért		2.911,418		41		2.911,418		41		15.819,418		95		—		—	
le: viszontbiztosítások díjai		—		—		—		—		—		—		—		—	
helyezett tőkék jövedelme:		—		—		47,371		40		—		—		—		—	
1. Folyó-számla kamatok		—		—		402,778		94		—		—		—		—	
2. Kötvénykölcsonók kamatai		—		—		206,251		44		—		—		—		—	
3. Jelzálogkölcsonók kamatai		—		—		2.814,115		57		—		—		—		—	
4. Értékpapírok kamatai		—		—		—		—		—		—		—		—	
5. Ingatlanok tiszta jövedelme le: a terhek kamatai		386,340		25		386,340		52		3.836,857		87		—		—	
gyéb bevételek:		—		—		246,490		63		—		—		—		—	
1. Kötvényilletékek		—		—		—		—		—		—		—		—	
2. Arfolyamnyereség értékpapírokon:		—		—		—		—		—		—		—		—	
a) tényleg bevételezve		—		—		—		—		—		—		—		—	
b) könyv szerinti		—		—		—		—		—		—		—		—	
3. Arfolyamnyereség valutákon		—		—		18,724		24		—		—		—		—	
4. Egyéb bevételek		—		—		—		—		265,214		87		—		—	
Osszesen		—		—		108.032,843		73		—		—		108.032,843		73	

Zárószám (B)		Az 1906. évi január 1-től december 31-ig eszközölt műveletekről.						Nyerés- és veszteség-szám (A)									
		Korona		f		Korona		f		Korona		f		Korona		f	
Előző évről áthozott tartalékok:		7.840,978		07		—		—		—		—		—		—	
1. Díjtartalékok:		171,367		81		—		—		—		—		—		—	
a) Tűzbiztosításokért		131,843		94		8.143,684		59		—		—		—		—	
b) Szállítmánybiztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
c) Betöréssel szembeni biztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
2. Nyereségtartalék		—		—		4.000,000		—		—		—		—		—	
3. Rendelkezésre álló tartalék		—		—		1.178,207		49		—		—		—		—	
4. Arfolyamigadozási tartalék		—		—		899,834		31		14.221,780		26		—		—	
tartalék a viszontbiztosításokra eső rész levonásával:		—		—		1.282,267		—		—		—		—		—	
a) Tűzkárokat		—		—		273,227		27		—		—		—		—	
b) Szállítmánybiztosításokért		—		—		18,072		92		1.070,667		69		—		—	
c) Betöréssel szembeni biztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
bevételek a törlesztések levonásával:		22.976,627		18		—		—		—		—		—		—	
1. Tűzbiztosítás díjak		9.966,32		07		12.010,299		11		—		—		—		—	
le: viszontbiztosítások díjai		1.798,809		28		—		—		—		—		—		—	
2. Szállítmánybiztosítási díjak		998,651		47		805,159		81		—		—		—		—	
le: viszontbiztosítások díjai		—		—		—		—		—		—		—		—	
3. Betöréssel szembeni biztosítás díjai		873,944		—		255,246		78		14.070,700		70		—		—	
le: viszontbiztosítások díjai		118,678		22		—		—		—		—		—		—	
helyezett tőkék jövedelme:		—		—		296,810		6		—		—		—		—	
1. Hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál letételezett tőkék és váltók kamatai		—		—		5,229		78		—		—		—		—	
2. Zalogkölcsonók kamatai		—		—		418,670		26		—		—		—		—	
3. Jelzálogkölcsonók kamatai		—		—		—		—		—		—		—		—	
4. Értékpapírok kamatai		—		—		—		—		—		—		—		—	
5. Ingatlanok tiszta jövedelme le: a terhek kamatai		41,909		10		41,909		0		762,610		—		—		—	
előző évek bevételek:		—		—		—		—		—		—		—		—	
1. Kötvényilletékek:		121,077		08		—		—		—		—		—		—	
a) Tűzbiztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
b) Szállítmánybiztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
c) Betöréssel szembeni biztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
2. Arfolyamnyereség értékpapírokon:		—		—		—		—		—		—		—		—	
a) tényleg bevételezve		—		—		—		—		—		—		—		—	
b) könyv szerinti		—		—		—		—		—		—		—		—	
3. Arfolyamnyereség valutákon:		—		—		—		—		—		—		—		—	
a) Tűzbiztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
b) Szállítmánybiztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
c) Betöréssel szembeni biztosításokért		—		—		—		—		—		—		—		—	
4. Egyéb bevételek		—		—		—		—		—		—		—		—	
előző nyereség az életbiztosítások zárószámjáról		—		—		—		—		—		—		—		—	
Osszesen		—		—		3.145,826		75		—		—		3.145,826		75	

Életosztály (A)		Mérlegszámlák 1906. december 31-én.				Főmérleg (B)		Élembiztosítás.									
VAGYON.		Korona		f		VAGYON.		Korona		f		TEHER.		Korona		f	
Értékpapírok 1906 december 31-ig járó kamatai		7.193,000		—		Kölön nyereségtartalék		2.010,000		—		Nyereségtartalék		4.000,000		—	
Kölcsonók		365,980		69		Rendelkezésre álló tartalék		900,000		—		Rendelkezésre álló tartalék		1.178,207		49	
Értékpapírok		1.797,032		18		Arfolyamigadozási tartalék		2.592,011		—		Arfolyamigadozási tartalék		963,289		83	
Értékpapírok kamatai		7.485,385		70		Díjtartalékok		88.895,019		81		Tűzbizt. díjtartalék		8.385,591		43	
Értékpapírok kamatai		—		—		A kamatláb leszállítására szolgáló díjtartalék		200,000		—		Szállítmánybizt. díjtart.		183,789		30	
Értékpapírok kamatai		—		—		a) kamatláb leszállítására szolgáló díjtartalék		4.010,133		16		Betöréssel szembeni bizt. díjtart.		163,367		30	
Értékpapírok kamatai		—		—		b) viszontbiztosítások levonásával		—		—		Függő károk tartaléka		1.874,891		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Váltók kamatai		1.288,137		26		Függő károk tart.		916,183		56	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		1.118,478		12		Függő betöréssel szembeni károk tartaléka		20,567		61	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		1.040,027		91		Nyugdíj-pénztár		1.462,780		62	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		680,021		56		A társulati tisztviselők takarékos és ellátási pénztára		598,893		80	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Jubileumi alap tisztviselők lednyainak kihasználására		60,000		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Biztosító társaságok követelése		2.415,278		02	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		507,938		02	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		4,771		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		28,218		88	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		1.561,689		81	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—		Kölcsonók és értékpapírok		—		—	
Értékpapírok kamatai		—		—													

Világosításokat teljesen ingyen ad a kiadóhivatal:
József főherceg-ut 22. szám.
— Telefon szám: 151. —

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban:
József főherceg-ut 22. szám.
— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cseledet kereső vagy cselednek ajánlkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Akinek

ismeretség híján

<p>nasztársra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellerre, kertészre,</p>	<p>kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy trudaszolgára, pénzbeszédőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,</p>
--	---

AKI

eladni kíván

<p>butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,</p>	<p>üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy</p>
--	--

AKI

bérbéadni kíván

<p>birtokeket, házat, vadászterületet,</p>	<p>halászatot, telket, kocsit, lovat.</p>
--	---

AKI

mindezeket vétel vagy bérbévitel céljából keresi.

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezni az

„ARADI KÖZLÖNY”
kis hirdetési

rovatát használja.

Szalonna,

perzselt, légen szárított, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszent-Annán. 1691

Egy négy polgárit

vagy középiskolát végzett fiu tanulónak felvétetik Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. 361

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

2 jó karban levő kerti pad megvételre keresetnek.

Kiadó lakás

7 szoba, fürdőszoba s igen tágas mellékhelyiségekkel, a főpostával szemben. 1783

Vendéglő

a belváros legforgalmasabb helyén, igen jól jövedelmező, betegség miatt azonnal átadó. Bővebbet a kiadóban. 1758

Veszünk könyvtárakat

egyes könyveket, Lexikonokat, jogi, szépirodalmi és egyéb munkákat legmagasabb áron Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. 361

Biztos existenzia!

Úgyes, jó beszélő tehetségű urak állandó alkalmazást kaphatnak egy könnyen elsődható házi cikk eladására. Pénzbeszédők óvadékkal kerestetnek. Ajánlatok „K. G. 100.” jellel a kiadóhivatalba kéretnek. 465

Eladó cukrászda.

Délvidéki megyeszékhelyen 65 év óta fennálló elsőrendű 1797

cukrászüzlet
családi okok miatt olcsón

eladó

Cím a kiadóhivatalban.

Tanuló

alkalmazást nyer Kerpel Izó, könyv- és papirkereskedésében Aradon. 356

8 lóerejű

új csőfallal ellátott, teljesen felújított, keveset használt locomobil eladó, kőszén, fa és szalmatüzelésre berendezve. Hendl Ödön gépgyárában Arad, Kossuth-utca 47. szám. 1787

Házvezetőnőnek

ajánlkozik szerény igényű szorgalmas árva izr. urileány, izr. háztartást tökéletesen érti, elvállal magányos urnőnél, gyermekek mellett, magányos vagy gyermekkel bíró urnál állást. Cím: Perczel Cs. Apátfalva. 1786

5 szobás lakás,

parkos nagy udvar **azonnal kiadó.** Évi bér 320 frt. Tökölly Imre-utca 54. (volt Halász-utca.) 1514

Modern úri lakás kiadó!

4 szoba, hálófülke, fürdőszoba és kellő mellékhelyiséggel november 1-re, Karolina-utca 8. sz. 1789

Elköltözés folytán

egy nagy ebédülő szőnyeg, szentkép, egyéb apróság jutányos áron eladó Batthyány-utca 33/a. alatt. Bővebbet a házmesternél. 1790

Szép szőlőkert

Gyórokon a községben, legszebb kilátásos helyen, eladó. Motorvasut megállóhely. Értekezhetni Vojtek Alajosnál Aradon. 1615

Lakást

négy szobával, kellő mellékhelyiségekkel azonnal elfoglalható, keresek. Cím a kiadóban. 1788

Eladó szőlő!

Világosan, öt percrenyire a 12. sz. mótóros megállótól, a nyerges hegyen, a görög kath. templom háta megett, 5 kataszt. hold. Van benne szép új nyaraló pincével. Borház és minden felszerelés. Jutányos ár. Tulajdonos Györke Lajos tanár, Világos, Nyergeshegy. 1269

Bildhauer Lajos

szatócs-üzlete azonnal átadó. Egy új 75 frtos varrógép 30 forintért eladó. 1791

Intelligens,

művelt úri családnál teljes ellátást nyerhet egy, esetleg két intelligens úri fiatal ember. — Cím a kiadóhivatalban. 1792

Eladó

szép fűszer- és korcsmaberendezés. Cím Borona-utca 15. sz. 1734

Zarándon

nagy mennyiségű gypszéna eladó. Értekezni lehet Holló Sándornál. 1796

Nagyvarjas alatt

140 hold

szántó föld

tanya épületekkel, egészben vagy két részben 1760

eladó vagy haszonbérbe kiadó

Bővebbet Singer Izrael-nél, Arad, Kossuth-u. 1.

4 pár czipő

csak 5 korona 50 fillér

nevetséges áron kapható óriási mennyiségben történt bevásárlás folytán, míg a készlet tart. 1 pár férfi czipő, 1 pár női czipő barna vagy fekete bőrből, tűzős, erős szegezett talppal, legujabb szabásu, továbbá 1 pár férfi és 1 pár divatos női czipő, könnyű bőrből, a lelegegység kiállítású s mind a 4 pár csak 5 kor. 50 fillérért kapható.

Megrendelésnél elegendő a hosszúság megadása. A megrendelés utánvétel mellett

A. Gelb, czipőgyáruháza

Krakkau No. 115. küldendő.

Kicserelés vagy a pénz visszaküldése eszközöltetik, miáltal a kár teljesen kivan szárv. 1795

A nmíts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye

nagy fal

Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára 10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva lécczel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha a készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.